ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ

೨೦೧೩-೧೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಿಬಂಧ

"ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ"
(ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)

ನಿಬಂಧಕಾರರು

ರಾಮೇಗೌಡ ಬಿ.ಎಚ್.

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ - KVTMKS - 00668
ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಫಿಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್.ಮಂಜುರಾಜ್

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ

ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

೨೦೧೩-೧೪

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ

೨೦೧೩–೧೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಿಬಂಧ

"ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ"
(ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)

ನಿಬಂಧಕಾರರು

ರಾಮೇಗೌಡ ಬಿ.ಎಚ್.

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ – KVTMKS - 00668
ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಫಿಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಚ್.ಎನ್.ಮಂಜುರಾಜ್

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ

ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

೨೦೧೩–೧೪

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ **ಶ್ರೀ ರಾಮೇಗೌಡ ಬಿ.ಎಚ್.** ಅವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ **"ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)** ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಭಾಗಶಃವಾಗಲಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪದವಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಯಾವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೈಸೂರು
ದಿನಾಂಕ: ೨೪-೦೬-೨೦೧೪

(ಡಾ. ಎಚ್.ಎನ್.ಮಂಜುರಾಜ್)
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ

Dr. H.N. MANJURAJ
M.A., Ph.D., PGDF
Associate Professor of Kannada
Govt. First Grade College For Women
K.R.NAGAR, Mysore Dist.

<u>ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರ</u>

ಡಾ. ಎಚ್.ಎನ್.ಮಂಜುರಾಜ್, ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ **"ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)** ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ದಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಭಾಗಶಃವಾಗಲಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪದವಿ, ಡಿಪ್ಲೊಮೋ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬಿ.ಎಚ್. ರಾಮೇಗೌಡ

(ರಾಮೇಗೌಡ ಬಿ.ಎಚ್.)
೨೦೧೩-೧೪ನೇ ಸಾಲಿನ ಎಂ.ಫಿಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರು
ದಿನಾಂಕ: ೨೪-೦೬-೨೦೧೪

ಪರಿವಿಡಿ

"ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ"

(ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)

* * * * *

ಪೀಠಿಕೆ

ಪೀಠಿಕೆ

ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ. ಆದರೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹಾಸನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹಾದು ಹೋಗುವ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ೬೩ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ, ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಸಿಗುವ ಗ್ರಾಮ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಸನ-ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಡಿಕೇರಿ-ಬೆಂಗಳೂರು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಸಂಧಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಾಮವು ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ೪ ಕಿ.ಮೀ ಸಮೀಪವಿರುವ ಅಕ್ಕಿ ಹೆಬ್ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೨ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿದ್ದು, ಮೈಸೂರು ಅರಸೀಕೆರೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ರೈಲು ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಫಲದಿಂದಾಗಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ-ವ್ಯವಹಾರ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿದೆ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚು ಆಗಮಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಸುತ್ತಲಿನ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೂ ಹೌದು. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಹೊಸ-ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯದ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಸುಪರಿಚಿತ.

ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಅಲ್ಲದೇ ಗ್ರಾಮವು ಸಕಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಗಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೂ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಲೀಕ(ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಉದ್ಯಮಿ)ರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ.

[illegible]

[illegible]

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೆಂದರೆ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ವಸತಿ ಶಾಲೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ, ಅಡುಗೆ ಅನಿಲ ವಿತರಣಾ ಕೇಂದ್ರ, ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಗಳು, ಆರಕ್ಷಕ ಉಪಠಾಣೆ, ಕಾವೇರಿ ಕಲ್ಪತರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಸಾಯ ಸೇವಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ, ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ (ಹಾಲಿನ ಡೈರಿ) ಖಾಸಗಿ ಫೈನಾನ್ಸ್‌ಗಳು, ಅಂಗಡಿ-ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳು, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆ, ಕೆರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಗದ್ದೆ, ತೋಟಗಳು ಅಚ್ಚ ಹಸುರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಜನರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ದಾಪುಗಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆದು, ಆಕರ್ಷಿಸಿ, ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಕುಗ್ರಾಮದಿಂದ-ಹಿಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪರಿ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದರೆ ಸತ್ಯದ ಶೋಧನೆ. ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಜ್ಞಾತಕ್ಕೆ ತರುವುದೇ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. **"ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನುವುದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಮಾಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ"**[1]. ಇಂಥ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮೂಲ ಆಕರಗಳ ಜೀವ ಸೆಲೆ, ಮೊಗೆದಷ್ಟು ಬರಿದಾಗದ ಜೀವಂತ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಭಾರತ ಹಳ್ಳಿಗಳ ದೇಶ. ಹಳ್ಳಿಗಳೇ ದೇಶದ ಜೀವನಾಡಿಗಳು. ಹಳ್ಳಿಗರ ಜನಜೀವನವೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಜೀವಾಳ. 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಶಬ್ದದ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಕಲ್ಚರ್' ಎಂಬ ಪದವಿದ್ದು, ಈ "ಕಲ್ಚರ್" ಎಂಬುದು ಲ್ಯಾಟೀನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಕಲ್ಟ್' ಅಥವಾ 'ಕಲ್ಟಸ್' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.[2] ಇದಕ್ಕೆ ನಯಗೊಳಿಸಿದ, ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ, ಸುಧಾರಿಸಿದ ಎಂಬರ್ಥಗಳಿವೆ. **"ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳು ಭವ್ಯವಾದವು, ಪುರಾತನವಾದ ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು"**[3] ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ಧ್ವನಿಗಳಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಹೌದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮವೂ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಡಲೊಳಗೆ ಹುದುಗಿಸಿ-ಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಪಂಚವಿದ್ದಂತೆ. ಇಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರನ್ನಾಗಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಜರೂರಿನ ಕಾರ್ಯ ಕೂಡ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಅದರ ಶ್ರೀಮಂತ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶ ಕೂಡ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ. "ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧಕರು ನಮ್ಮದು, ಖಾಸಗಿ, ಸ್ಥಳೀಯವಾದುದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವಾಗ

ಅದನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ನಮ್ಮದಾಗಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಲ್ಲ ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂದಲ್ಲ. ನಮ್ಮದನ್ನು ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯೀಕರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಖಾಸಗಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯತೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ"[೭] ಎಂಬ ಸಂಶೋಧಕನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕತೆಯೆಂಬ ಕಬಂಧ ಬಾಹುವಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕು ತನ್ನ ಮೂಲ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪೋಷಾಕಿನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ತನವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬದಲಾಗುವ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಕಳೆಗುಂದುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ ಸಂಗತಿ. ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆಯೂ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಗಣಿಯಾಗಿದೆ. ಜನರ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವ, ಜನನ-ಮರಣ, ವಿವಾಹ ಬಂಧನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಂದಿನ ಪೊಲೀಸ್, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಿಖಿತ ಕಾನೂನಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಚಾವಡಿಕಟ್ಟೆ ನ್ಯಾಯ, ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಯ ನ್ಯಾಯ-ತೀರ್ಮಾನದಂತೆ ನ್ಯಾಯ-ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದರೂ ಸತ್ಯ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಮುಖಂಡರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋಮಿನ ಜಾನಾಂಗಿಕ ಯಜಮಾನರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಜನ ಜೀವನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಂತಿಯುತ, ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂತಹ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಕೂಡ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. **"ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧಕನ 'ಸ್ಥಾವರ ನಿಧಿ'ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗಿಸುವಂಥದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ. ಒಂದು ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸನ, ದೇವಾಲಯ, ಗುಡ್ಡ, ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲಿನಚೂರು, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಯಾವೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಒಂದು ತುಂಡು ಕಾಗದವೂ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದೀತು"**[೮] ಎಂಬ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದೊರೆತ ಮೂಲ ಆಕರಗಳು ಒಂದು ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ರಚನೆಗೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನನ್ನ ಎಂ.ಫಿಲ್.

ಪದವಿ ನಿಬಂಧದ ರಚನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೊಳಪಡಿಸಿ, ನನ್ನ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವವಾಗಿರುವ ಪ್ರಮುಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು ನಿಬಂಧದ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಿತಿಯೂ ಹೌದು; ಗಟ್ಟಿತನವೂ ಹೌದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಸಂಶೋಧನೆ, ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಪು. ೧೪

೨. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಪು. ೫

೩. ಅದೇ., ಪು. ೧

೪. ಸಂಶೋಧನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂ., ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ, ಪುಟ ೮೯.

೫. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗ, ಡಾ. ಸಂಗಮೇಶ್ ಸವದತ್ತಿಮಠ, ಪು. ೮೧.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ. ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡವನು. ತನಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಮಾನವನ ಬದುಕಿದ ಮೇಲೆ ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಜನವಸತಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ, ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬದುಕಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗುವ ಹವಾಗುಣ, ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವುದು ಮಾನವ ಸಹಜಗುಣ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳೂ ದೃಢ ಪಡಿಸಿವೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂ ಪ್ರದೇಶ ಕೂಡ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಲೆಮಾರಿತನ, ವಲಸೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ಥಾವರ ಬದುಕು ನೆಲೆಯೂರಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣ ದೊರೆತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಸಜ್ಜಿತ ಬದುಕಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮವು ಮೈಸೂರು ಹಾಸನ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಹಾದುಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ೬೩ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕೆ. ಆರ್. ನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಗ್ರಾಮದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಿಂದ ೧೮ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೆ. ಆರ್. ನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಾಸನ–ಮೈಸೂರು–ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಧಿಸುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿ ವೃತ್ತ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಕೇವಲ ೦೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮದ ಹೋಬಳಿಯೂ ಆದ

ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆ. ಆರ್. ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗಡಿಭಾಗವಾದ ೦೪ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಅಕ್ಕಿಹೆಬ್ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿದ್ದು, ಮೈಸೂರು-ಅರಸೀಕೆರೆ ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ರೈಲ್ವೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಸು. ೦೬ ಚದರ ಕಿ. ಮೀ. ಪರಧಿಯುಳ್ಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸು ೮,೦೦೦ ಒಟ್ಟು ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸು. ೬,೦೦೦ ಜನ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಜಾತಿ-ಪಂಗಡ-ಸಮಾಜ-ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಲು ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿ, ಸುಗ್ಗನಹಳ್ಳಿ, ಮಂಡಿಗನಹಳ್ಳಿ, ಸೋಮನಹಳ್ಳಿ, ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅನುಕೂಲಕರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಗಡಿರೇಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ೧೯೨ ಎಕರೆ ೮ ಗುಂಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ವಿಶಾಲ ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಯಿದ್ದು ಕೆರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಸು. ೩೦೦ ಎಕರೆ ಗದ್ದೆ-ತೋಟಗಳ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ. ಮೀನುಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಜನ-ಜಾನುವಾರುಗಳ ದಾಹವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂಗ್ರಹಿತ ಕೆರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ 'ಹೇಮಾವತಿ' ನದಿ ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆಯ ಒಳಹರಿವಿನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುವ ಗದ್ದೆ ಬಯಲು ಕೆಂಪು ಮಿಶ್ರಿತ ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಭತ್ತ, ಕಬ್ಬು, ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆಯಾದರೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು (ತಂಬಾಕು) ಕಡಲೆಕಾಯಿ (ಶೇಂಗಾ) ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ರಾಗಿ ಜೊತೆಗೆ ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕನಕಾಂಬರ, ಕಾಕಡ, ಚೆಂಡುಹೂ, ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಕಪ್ಪು ಮಿಶ್ರಿತ ತರೀ ಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಳಿವೆ. ಈ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗು, ವಿಳ್ಯಾದೆಲೆ, ಹಣ್ಣು, ಸೊಪ್ಪು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆರೆ ಆಶ್ರಯದ ಹೊರತಾದ ಭೂ ಭಾಗದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ರಾಗಿ, ಹುರಳಿ, ಎಳ್ಳು, ಹಲಸಂದೆ, ಹೆಸರು, ಉದ್ದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆ

ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ನೀರುಣಿಸಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು, ತರೀಮಣ್ಣು, ಕಪ್ಪು-ಕೆಂಪು ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಕಲ್ಲು-ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಮಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳ, ಜನಾಂಗ, ವಸ್ತು ಇವುಗಳು ತನ್ನದೇಯಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳು, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲುಗಳು, ಪಳಿಯುಳಿಕೆಗಳು, ದೇವಾಲಯ-ಸ್ಥಾವರಗಳು, ಅರಮನೆ-ಗುರುಮನೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇಯಾದ ಇತಿಹಾಸವಿರುವಂತೆಯೇ ಊರಿಗೊಂದು ಇತಿಹಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕನ್ನು ಆಧಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವೂ ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಜನವಸತಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂರಚನೆ, ಜಾನಾಂಗಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಂತಕತೆ, ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿರುವ ಶಾಸನ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಕುಲವು ನೆಲೆನಿಂತು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ದಂತಕಥೆ. ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

'ಶಾಸನ ಎಂಬ ಪದ 'ಕಾನೂನು ಎಂಬರ್ಥ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಶಾಸನ' ಎಂದರೆ 'ರಾಜಾಜ್ಞೆ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. **"ಶಾಸನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಕ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ದಾಖಲೆಗಳ ಸುದೀರ್ಘವೂ ಸವಿಸ್ತಾರವೂ ಆದ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನ ಸಂಪತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ**

ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ"[೧] ಎಂಬ ಮಾತು ಶಾಸನಗಳು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ **"ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಶಾಸನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಶುದ್ಧವಾದ, ನಿಚ್ಚಳವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದಂತೆ"**[೨] ಎಂಬ ಡಾ. ಬಿ. ಎ. ವಸಂತಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ, ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಶಾಸನ ಗ್ರಾಮದ ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ೫. ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೭. ivಯೆ ೫೩, ಪು. ೯೦-೯೧ ಶಾಸನದ ಯಥಾವತ್ತಾದ ರೂಪ ಹೀಗಿದೆ.

87 (4 ಯೆ 53)

ಭೇರ್ಯ

ಆಂಜನೇಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ನೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲು

This inscription is dated Saka 15.4, Parabhava, Pushya, Makra-sankranti, Sunday. The *tithi* regularly corresponds to 1606 A.D., December 28, in the year Parabhava which was, however, equivalent to saka 1528.

It registers the grant of the village Bherya and its twelve hamlets (named) as an agrahara, renaming it as Devarajapura, by Devaraja – mahipala, the Mysore king, son of Devaraja – vodeyar and grandson of chamaraja – vodeya. Lands in the said villages were divided into several *vrittis* and gifted to the Brahmanas of various gotras and sutras. Bherya is stated to have been situated (?) in Hosavura Narasimhapura, secured by his valour, by the king.

೧ ಶುಭಮಸ್ತು॥ ನಮಸ್ತುಂಗಶಿರಶ್ಚುಂಬಿಚಂದ್ರ ಚಾಮರಚಾರವೇ ತ್ರೈ ಲೋಕ್ಯನಗರಾರಂಭಮೂಲಸ್ತಂಭಾಯ

೨ ಶಂಭವೇ॥೧ ಹರೇರ್ಲೀಲಾವರಾಹಸ್ಯ ದಂಷ್ಟ್ರಾದಂಡಃ ಸ ಪಾತು ವಃ। ಹೇಮಾದ್ರಿ ಕಲಶಾ ಯತ್ರ ಧಾತ್ರೀಛತ್ರ ಶ್ರಿಯಂ ದಧೌ॥ ೧

೩ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕವರುಷ ೧೫–೪ ಸಂದು ವರ್ತಮಾನವಾದ ಪರಾಭವಸಂವತ್ಸ ರದ ಪುಷ್ಯ

೪ . . ಭಾನುವಾರ ಮಕರಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುಣ್ಯ ಕಾಲದಲಿ ಕಾವೇರಿಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಗೌತಮಕ್ಷೇತ್ರ ರಂಗನಾಥದೇವರ

೫ ಚರಣಾರವಿಂದಸನ್ನಿ ಧಿಯಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರರಾದ ಶ್ರೀವೀರಪ್ರತಾಪ ಬಿರಿದೆಂತೆಂಬರ ಗಂಡ ಧರಣೀವರಾಹ

೬ ಬಿರುದನಾನಾ . . ಮಕುಟಮಂಡಲಿಕರಗಂಡ ದೇವರಾಜೊಡೆಯರ ಕುಮಾರ ದೇವರಾಜಮಹೀಪಾಲಕರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ

೭ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿ ಸುಖದಿಂ ಪ್ರಿಥ್ವೀರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಾ ತಾಉ ಮಾಡಿದಂಥಾ ಭೇರ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಾಮಧೇಯವಾದ ದೇವರಾ

೮ ಜಪುರವೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದ ಶಿಲಾಶಾಸನದ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದರೆ ಯಾ ದಿನದಲು ಆತ್ರೇಯಗೋತ್ರದ ಆಶ್ವಲಾಯನ ಸೂತ್ರದ . . . . . .

೯ ಯ ಚಾಮರಾಜೊಡೆಯರ ಪೌತ್ರರಾದ ದೇವರಾಜೊಡೆಯರ ಪುತ್ರರಾದ ದೇವರಾಜಮಹೀಪಾಲಕರು ತಾಉ ತಮಗೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜಿ . ವಾಗಿ . .

೧೦ ಯಂತಾ ಕಾವೇರೀಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಹೊಸಉರ ನರಸಿಂಹಪುರಕೆ ಸಲುವ ಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ವೊಂದು ಯಿದಕೆ ಸಲುವ ಉಪಗ್ರಾಮಗಳು ಸಂಬ್ರ.

೧೧ ವಳ್ಳೀಗ್ರಾಮ ಮಂಡಿಗನಹಳ್ಳಿಗ್ರಾಮ ಸುಗ್ಗನಹಳ್ಳಿಗ್ರಾಮ ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿಗ್ರಾಮ ಸೋಮನಹಳ್ಳಿಗ್ರಾಮ ಗೇರದಡಗ್ರಾಮ ಒಳೆಗೆರೆಹಳ್ಳಿ

೧೨ ಗ್ರಾಮ ಚಿಕಭೇರ್ಯಗ್ರಾಮ ಆನೇಕಂನಂಬಾಡಿಸ್ತ ಳಕೆ ಸಲುವ . . . . . . ಡರಅತಿ . . ಬಗ್ರಾಮ ಮುಕ್ಕನ ಹಳ್ಳಿಗ್ರಾಮ ಗೆಜ್ಜೆಗಾರ ಕುಪ್ಪಹಳ್ಳಿಗ್ರಾಮ ಮುದಿಗುಪ್ಪೆ.

೧೩ ಯಿೂ ಹನ್ನೆರೆಡು ಉಪಗ್ರಾಮಗಳು ಸಹವಾಗಿ ಯಿೂ ವೊಂದುಸಾವಿರಸ್ತಳವನು ತೊಂಭತ್ತೆರಡು ಮುಪ್ಪಾಗ ವ್ರಿತ್ತಿ . . . . . .

೧೪ ಕೆದವಂ ಮಾಡಿ ದೇವರಾಜಪುರವೆಂಬ ಆಭಿಧಾನವಂ ಮಾಡಿ ನಾನಾಗೋತ್ರದ ನಾನಾಸೂತ್ರದ ನಾನಾ ಶಾಖೆಗಳಾದ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾವಂತ

೧೫ ರಾದ ಪಾತ್ರಭೂತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ಯಿೊ ದಿನದಲು ನಾಲು ಮಾಡಿದ ಗಜದಾನ ಅಶ್ವದಾನ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ದಾನವಂ

೧೬ ಸಹಿರಣ್ಯೋದಕದಾನಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿಲಿಯೆಂದು ನಂಮ ಪಿತ್ರಾದಿ

೧೭ ಸಮಸ್ತ ಪಿತ್ರುಗಳಿಗೂ ಅಕ್ಷಯಪುಣ್ಯಲೋಕಾವಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿಯೆಂದು ಕ್ರಿಷ್ಣಾರ್ಪಣಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸರ್ವ ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರೆಯನೆರೆದು[೨]

ಈ ಶಾಸನವು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ೧೬೦೬ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಗಜದಾನ, ಅಶ್ವದಾನ..... ಅನೇಕ ದಾನಮಾಡಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಾರ ಹೀಗಿದೆ.

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ವರ್ಷ ೧೬೦೬ರಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಯಮಾಸದ ಭಾನುವಾರ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುಣ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಧಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಗೌತಮಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀ ವೀರ ಪ್ರತಾಪ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶೂರರಿಗೆ ಶೂರನಾದ ಭೂ ವರಹಾ (ರಾಜಲಾಂಛನ?) ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಾಮಾಂತ ಮಾಂಡಲಿಕರ ಒಡೆಯ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮಗನಾದ ದೇವರಾಜ ಮಹೀಪಾಲಕರು ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತಾವು ಮಾಡಿದಂತ ಭೇರ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಾಮಧೇಯವಾದ 'ದೇವರಾಜಪುರ' ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅತ್ರೇಯ ಗೋತ್ರದ ಅಶ್ವಲಾಯನ ಸೂತ್ರದ...... ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮಗನಾದ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ಇವರ ಮಗನಾದ ದೇವರಾಜ ಮಹೀಪಾಲಕರು ತಾವು ತಮಗೆ ಸಂದ ಜಯದ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಕಾವೇರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸ ಊರ ನರಸಿಂಹಪುರಕ್ಕೆ (?) ಸೇರುವ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಉಪಗ್ರಾಮಗಳಾದ ೧. ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿ ೨. ಮಂಡಿಗನಹಳ್ಳಿ ೩.ಸುಗ್ಗನಹಳ್ಳಿ ೪. ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿ ೫. ಸೋಮನಹಳ್ಳಿ ೬. ಗೇರದಡ ೭. ಒಳಗೆರೆಹಳ್ಳಿ ೮. ಚಿಕ್ಕಭೇರ್ಯ ೯. ಆನೆಕನ್ನಂಬಾಡಿ ೧೦. ಮುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ೧೧. ಕುಪ್ಪಹಳ್ಳಿ ೧೨. ಮುದಿಗುಪ್ಪೆ ಈ ೧೨ ಉಪಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದೇವರಾಜಪುರವೆಂಬ ಪ್ರತಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ದಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಶಾಸನ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.[೩]

ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮಗನಾದ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ಅವರ ಮಗನಾದ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯ ಮಹೀಪಾಲರು ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಾಮಧೇಯವಾಗಿ 'ದೇವರಾಜಪುರ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ದೇವರಾಜಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ 'ಭೇರ್ಯ' ಎಂಬ ನಾಮವೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ನರಸಿಂಹಪುರ (ಹೊಳೆನರಸೀಪುರವೆ?) ಹೊಸ ಉರ (ಹೊಸೂರೆ? ಅಥವಾ ಹೊಸವೊಳಲು?) ಎಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೊಳೆ ನರಸೀಪುರಕ್ಕೆ ನರಸಿಂಹರಾಜಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವುದೂ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[೪] ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು, ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ, ಪು. ೧೯೦.

೨. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ, ಸಂ. ಡಾ. ಚಿ. ಸಿ. ನಿಂಗಣ್ಣ, ಪು. ೪೩೩.

೩. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕ ಸಂಪುಟ ೫, ಪು ೯೦-೯೧, ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ -೮೭.

೪. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಿಕ. ಸಂ. ೮. ಪು. ೧.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿವೇಚನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು
ಸ್ಥಳ ನಾಮ ವಿವೇಚನೆ

ಭಾರತ ದೇಶವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಂಥ ಮಹಾನ್ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಪಾತ್ರಗಳು, ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳು, ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ತಳಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಸರ್ವರ ಸಮ್ಮತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಅಂಕಿತ ನಾಮಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಊರಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರೂಢಿಯಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ರೂಢನಾಮ; ಅರ್ಥಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಬಳಕೆಯ, ಚಲಾವಣೆ-ಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:- ಅರ್ಜುನ ಹಳ್ಳಿ, ರಾಮನಾಥಪುರ, ಸೋಮನಾಥಪುರ, ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಅನ್ವರ್ಥ, ಮತ್ತು ರೂಢನಾಮಗಳಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಮೈಸೂರು, ಬೆಟ್ಟದಪುರ, ಎಡತೊರೆ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಬೆಟ್ಟಳ್ಳಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ .... ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿಗೂ, ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇಯಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಮಹತ್ವವಿರುತ್ತದೆ.

"ರಾಮಾಯಣ – ಮಹಾಭಾರತ – ಭಾಗವತದ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದರ ಗ್ರಾಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ".[೧] ಎಂಬ ಮಾತು ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರುಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು, ಅಸಂಖ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ನಾಮಾಂಕಿತವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕೈ ಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೆಸರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದು ಆ ಊರಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕಾರಣ, ಯುದ್ಧ, ವೀರಮರಣ.......... ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದಿರಲೂ ಬಹುದು.

[illegible]

“ಊರುಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಹೆಸರುಗಳು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಏನಾದರೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ದಂತಕತೆಗಳು, ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು, ಪೈರು, ಗುಡ್ಡ, ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳ, ತೊರೆ ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅದು ಹೊಂದಿರಬಹುದು”.[೨] ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪರಂಪರೆಗೂ – ಪರಿಸರದ ಅಂಶಗಳಿಗೂ, ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳಿಗೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಊರು, ಗ್ರಾಮ, ಹಳ್ಳಿ ಎಂಬುದು ಸಮಷ್ಠಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ನಾಮವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾದ ಒಪ್ಪಿತ ನಾಮಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಶಾಸನೀಯ, ಜಾನಪದೀಯ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ಈ ಮೂರು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

i) ಶಾಸನಾಧಾರಿತ

ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳ ನಾಮ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಶಾಸನೀಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳವುದಾದರೆ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಗ್ರಾಮದ ಆಂಜನೇಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ನೆಟ್ಟ ಶಾಸನ (ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಿಕ ಸಂ. ೫. ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೭, ivಯೆ ೫೩, ಪು. ೯೦-೯೧)ದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ವಂಶದ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮಗ ದೇವರಾಜ ಮಹೀಪಾಲರು ತಾವು ಈ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ‘ದೇವರಾಜಪುರ’ ಎಂದು ಪ್ರತಿನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ‘ದೇವರಾಜಪುರ’ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗದೆ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರಾದ ‘ಭೇರ್ಯ’ ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಮವೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಬಹುದು.

ಭೇರ್ಯ > ದೇವರಾಜಪುರ > ಭೇರ್ಯ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ದೇವರಾಜ ಮಹೀಪಾಲರು ಈ ಹಿಂದೆಯಿದ್ದ ‘ಭೇರ್ಯ’ ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ೧೨ ಉಪ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು (ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲಾದ) ಸೇರಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಊರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಆಸೆಯೊಂದಿಗೆ ‘ದೇವರಾಜಪುರ’ ಎಂದು ಪ್ರತಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ‘ದೇವರಾಜಪುರ’ ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಪದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು

ಹೋಗಿದ್ದ. 'ಭೇರ್ಯ' ಎಂಬ ಚುಟುಕು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೇ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಬಹುಶಃ 'ಭೇರ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಶಾಸನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ 'ಭೇರ್ಯ'ಕ್ಕೆ 'ದೇವರಾಜಪುರ' ಎಂಬ ಪ್ರತಿನಾಮವೂ ಇದ್ದರೂ 'ಭೇರ್ಯ' ಎಂಬ ಮೂಲ, ಜನಪ್ರಿಯ ಹೆಸರೇ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ii) ಜಾನಪದೀಯ

ಜಾನಪದೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಭೇರ್ಯ' ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳ ನಾಮವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವುದಾದರೆ ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಂಬಿರುವ ದಂತ ಕತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಜನ ಪದರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ–ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದು ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. "ಜಾನಪದರಿಗೂ ಹೆಸರುಗಳಿಗೂ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕಾರಣ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷಿಕ ಘಟಕಗಳೆಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೇ, ಮೌಖಿಕ ಘಟಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಜಾನಪದಗಳೆರಡರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗೊಳ್ಳುವ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದು"[೩] ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಮೌಖಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ 'ಭೇರ್ಯ' ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಹೊಯ್ಸಳರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಭೈರ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ – ಭೈರ ನಾಯಕ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ಭೈರ ನಾಯಕನು ಆಡಳಿತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 'ದೊಡ್ಡ ಭೇರ್ಯ' ಎಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕ ಭೈರ ನಾಯಕನು ಆಡಳಿತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 'ಚಿಕ್ಕ ಭೇರ್ಯ' ಎಂತಲೂ ಹೆಸರಾಗಿರ ಬೇಕೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ.[೪] ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಯ್ಸಳರ ಸಾಮಂತರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿರಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ, ಹೊಯ್ಸಳರ ಹಳೇ ಬೀಡಿನ ದೇವಾಲಯದಂತೆ ಇದ್ದು, ಮೂಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳ ನಾಮ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ "ಸ್ಥಳ ನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮೂಲ ಭಾಷೆ ಮುಕ್ಕಾಗದಂತೆ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಇದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಜೀವಂತವಾದ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ

ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹುದುಗಿವೆ''[೫] ಎಂಬ ಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಭೇರ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಭೇರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ಭೇರ್ಯ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವೂ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ದೊಡ್ಡ ಭೈರ > ದೊಡ್ಡ ಭೈರಿಯಾ > ದೊಡ್ಡ ಭೇರಿಯಾ > ದೊಡ್ಡ ಭೇರ್ಯ

ಎಂದಾಗಿರಲೂ ಬಹುದು. 'ಭೈರ' ಎಂಬ ಪದ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಭೇರಿಯಾ' ಎಂದು ವಿರಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇದನ್ನು ಅವಸರದ ನಾಲಗೆಗಳು 'ಭೇರಿಯಾ' ಪದವನ್ನು 'ಭೇರ್ಯ' ಎಂದು ಕರೆದಿರಲೂ ಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂದಿಗೂ 'ಭೇರ್ಯ' ಎಂಬ ನಾಮವೇ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

iii) ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳ ನಾಮವನ್ನು ವಿವೇಚಸುವುದಾದರೆ 'ಭೇರ್ಯ' ಎನ್ನುವುದು 'ಬ್ಯಾರಿ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು 'ಬ್ಯಾರಿ' ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿದಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು' ವರ್ತಕರು ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಹತ್ತು – ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ 'ಬ್ಯಾರಿ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿರಬಹುದು.[೬] ಏಕೆಂದರೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪ್ಯಾರಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ತಾಣ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಹತ್ತು – ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೂ ಹೌದು. ಸುತ್ತಲಿನ ಬಹುಪಾಲು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾರದ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದು. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಸ್ಲೀಂ ಧರ್ಮದವರಿದ್ದು ಇವರ ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬು ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅಂದು ಸಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆ. ಆರ್. ಪೇಟೆ. ರಸ್ತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಂತೇ ಬೀದಿ ಎಂದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಸಂತಮಾಳ' ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶವು ಈಗಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಂತೆಬೀದಿ ಮತ್ತು ಸಂತೆಮಾಳ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಈಗಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ

ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ ಸಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹುಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಭಾನುವಾರ ಸಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ, ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಂತೆಯಂತೆಯೇ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೇರ್ಯ ಎಂಬುದು

ಬ್ಯಾರಿ > ಭೇರಿ > ಭೇರಿಯಾ > ಭೇರ್ಯ ಎಂದಾಗಿರಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬ್ಯಾರಿ ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೂ ಭೇರ್ಯ ಎಂಬುದು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿರಬಹುದಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ೪. ಸಂಚಿಕೆ – ೧. ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್, ಲೇಖನ: ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು : ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಲೇಖಕ : ಡಾ. ಜಾ.ಜಿ.ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಪು. ೧೧೧.

೨. ಅರಹು – ಕುರುಹು ಸಂ. ೬, ಸಂಚಿಕೆ ೨೧, ಪು ೭೭, ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿ, ಎ. ಪಿ. ಸ್ಮಿತಾ.

೩. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ೪. ಸಂಚಿಕೆ – ೧. ಸಂ. ಡಾ. ಸ. ಚಿ. ರಮೇಶ್, ಲೇಖನ : ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳು : ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು , ಲೇಖಕ : ಡಾ. ಜಾಜಿ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಪು. ೧೦೮.

೪. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಯಜಮಾನ್ ಬಿ. ಟಿ. ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರು.

೫. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ೪. ಸಂಚಿಕೆ ೧. ಸಂಪಾದಕ ಡಾ. ಸ. ಚಿ. ರಮೇಶ್, ಲೇಖನ : ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳು : ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಲೇಖನ : ಡಾ. ಜಾಜಿ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ, ಪು. ೧೧೦.

೬. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಭೇರ್ಯ ವಸಂತ ಕುಮಾರ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು.

****

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ : ನೆಲೆ–ಬೆಲೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ; ನೆಲೆ-ಬೆಲೆ

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಪದವು 'ಒಂದು ದೇಶದ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗದ ಮಾನಸಿಕವಾದ ಸಾಧನೆ' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಎಂಬ ಪದವು 'ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ಇಂದು ನೆಟ್ಟು ನಾಳೆ ಫಲಬಿಡುವ ಮರವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಆದಿಮಾನವನು ತನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆವಿಗೂ ಮಾನವನ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಕಲೆತು-ಬೆರೆತು, ನರ-ನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಮಾನವನ ಬದುಕಿಗೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ರಹಿತವಾದ ಮಾನವ ಸಮೂಹವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ನಾವು ಅವಲೋಕಿಸುವುದಾದರೆ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ, ಧಮನಿ-ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ಯಾವಾಗ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದೆ ಎಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮಾನವ ಕುಲವಿರುವವರೆವಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ ಇ. ಬಿ. ಟೈಲರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ "ಸಮಾಜದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಮಾನವನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜ್ಞಾನ, ನಂಬಿಕೆ, ಕಲೆ, ರೀತಿ, ನೀತಿ, ಕಾನೂನು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಯಾವುದೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಖಂಡವಾದ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ"[1] ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'culture' ಎಂಬ ಸಂವಾದಿ ಪದವಿದೆ. 'culture' ಎಂಬ ಪದದ ಮೂಲ 'cult' ಅಥವಾ 'cults' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. 'culture' ಎಂದರೆ ಗೌರವಿಸು, ಆರಾಧಿಸು ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ.

ಭಾರತ ದೇಶ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ತವರು ಮನೆ. ಇಂತಹ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವ ಸೆಲೆಗಳಿರುವುದೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಪದ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

[illegible]

[illegible]

ಉದಾ:– ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೊತೆಗೆ ಗೂಂಡಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ........ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ "ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ".[೨] ಈ ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಮಾನವನ ಬದುಕನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನನ್ನಾಗಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಶಕ್ತಿ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಆಗರವೇ ಗ್ರಾಮಸಮಾಜವಾಗಿದೆ. "ಜಾನಪದರ ಮೂಲ ಬೇರು ಇರುವುದೇ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ವಿಶ್ವ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ–ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ, ಜಾತಿ–ಜಾತಿಗಳ, ಸಮಾಜ–ಸಮಾಜಗಳ, ಕಸುಬು–ಕಸುಬುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ. ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಸಾಮೂಹಿಕತೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಪಾಪಂಪರಿಕವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು.[೩] ಇಂತಹ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಗದಾ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನಲುಗುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ. ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ರವರು ಹೇಳಿದ "ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬುದೇನು ಹೆಸರೆ ಬರಿಯ ಮಣ್ಣಿಗೆ?"[೪] ಎಂಬ ಮಾತು ನಮ್ಮ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ವ, ಅದರ ಉಳಿಯುವಿಕೆ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕರೆಗಂಟೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ–ಬಿಸಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ಎಂದರೆ ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇನ್ನೇನೋ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗಬಹುದೆಂಬ ಆತಂಕದ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾ ಸರಳತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜಗಳೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಮಾಜದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಆಗಿದೆ. ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಇವೆರಡೂ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಉಸಿರಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಆದ್ದರಂದಲೇ "ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವಿಕೆ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಿದ್ದಿ ತಿಳಿಸು, ಕಾಡುತನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕು ಎಂಬ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಂದಿದೆ. ತಿದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿ ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದರಿಂದ ಹೊರಡುವ ಶುದ್ಧ ಬಂಗಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳ ಸಜ್ಜನನಾದುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೂಡಿ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಮಾಜ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಭ್ಯತೆ, ನಾಗರೀಕತೆ, ವಿನಯತೆ, ಗುಣ ಗ್ರಾಹಕತೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆ, ರಸಿಕತೆ, ವಿಚಾರಪರತೆ, ಕರ್ತವ್ಯ ದಕ್ಷತೆ, ಸತ್ಯ ಶೀಲತೆ, ಗುರು ದೇವತಾ ಭಕ್ತಿ, ದೇಶಾಭಿಮಾನ, ತಾಗ್ಯ, ಗುಣ, ಸ್ನೇಹ ಪರತೆ............ ಇತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಾರ ಸ್ವರೂಪವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಎಂಬ ಮಾತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆ-ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

i) ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ವಿವರ

ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ. ಸಂಘ ಜೀವಿಯೂ ಹೌದು. ಈತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿದೆ. ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೀನಿಗೆ ಬದುಕಲು ನೀರು ಎಷ್ಟು ಆವಶ್ಯಕವೋ ಅಷ್ಟೇ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾಜ. ಸಮಾಜದ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಾಂಗಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ಪರಸ್ಪರ ನೆರ-ಹೊರಯವರೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿ, ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತು-ಹಲವು ಜಾತಿಗಳು, ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ವಿಘಟನೆಯಾಗದೆ ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಮರಸ್ಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

[illegible]

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಲು, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ, ಮೇಲ್ವರ್ಗ-ಕೆಳವರ್ಗ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಹಜ ಭಾವನೆಗಳಿದ್ದೂ, ಪರಸ್ಪರ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಇಂಥದ್ದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ಬಲವಂತವೂ ಇಲ್ಲ; ನಿಷೇಧವೂ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಗದವರು ತಲ-ತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ತಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಾದ ಹೋಟೇಲ್, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಆರಕ್ಷಕ ಠಾಣೆ, ಸಿನಿಮಾ-ಮಂದಿರ, ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪ .... ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೀರಾ ಖಾಸಗಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ ಎಂಬ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯು ಗುಪ್ತ ಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಸಮೂಹದಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಅ) ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ

ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜವಿದ್ದರೂ ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಹಜ ಗುಣ. ಸಮಾಜವೆಂಬುದು ಜಾತಿಯೆಂಬ ದಾರಗಳಿಂದ ನೇಯ್ದ ಬಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು, ಜಾತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳೂ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಿಖಿತ ಕಾನೂನುಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ರೀತಿಯ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆದಾಗ, ಅದನ್ನು ಗುರುತರ ತಪ್ಪು ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವ ಪರಿಪಾಟ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳು, ಜಾತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿ ಅಲ್ಲೊಂದು-ಇಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹವಾಗಿರುವ

ಪ್ರಸಂಗಗಳಿದ್ದರೂ ಅವು ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಜಾತಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಕಾಲ ಇನ್ನೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ವಿಷಾದನೀಯವಾದರೂ ವಾಸ್ತವ.

ಆ) **ಕುಲ-ಕಸುಬುಗಳು:** ಜೀವಾಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾರೊಂದು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ, ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುಲ ಕಸುಬುಗಳಾದವು ಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಟೇಲ್ ಉದ್ಯಮ, ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಂಬಾರರು ಮಡಿಕೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಡ್ಡರು ಕಲ್ಲು ಒಡೆಯುವ ಕಾಯಕದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯ, ದಲಿತರು-ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ಗಾರೆಕೆಲಸದ ಜೊತೆಗೆ ತಮಟೆ ಬಡಿಯುವ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಬಾರಿಸುವ......ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲೀಮರು ವ್ಯಾಪಾರದೊಂದಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ, ಮೋಟಾರು-ಸೈಕಲ್ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವ, ವಾಹನ ಚಾಲಕರಾಗಿ, ಉದ್ಯಮಿಗಳಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಗಿರಣಿ, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್, ಮರ ಕತ್ತರಿಸುವ ಸಾಮಿಲ್, ಅಂಗಡಿ-ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಪ್ಪಾರರು-ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಗಾರೆ ಕೆಲಸ, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುರುಬರು-ವ್ಯವಸಾಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದವರು, ಗಾರೆಕೆಲಸ, ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಜಾಡಮಾಲಿ (ಜಲಗಾರ) ಜನಾಂಗದವರು ಊರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ, ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲೆಯುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯಿತರು-ವ್ಯಾಪಾರ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ವಾಹನ-ಚಾಲಕ-ಮಾಲೀಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಣಿಗ ಶೆಟ್ಟರು ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅಗಸರು ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವ, ಇಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡುವ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಯನ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಕ್ಷೌರ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ವಾದ್ಯಗೋಷ್ಠಿ ಬಾರಿಸುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಜಪೂತರು-ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೆ, ರಾಜಸ್ತಾನದಿಂದ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಸೇಟುಗಳು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಸು. ೨೬ ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು ಬಟ್ಟೆ

[illegible]

ಅಂಗಡಿ, ಚಿನ್ನ–ಬೆಳ್ಳಿ, ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರು ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಡಿಗರು ಸಾರಾಯಿ ಅಂಗಡಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಿಗಳು ಬಹು ಪಾಲು ಜಾತಿಗಳು ಮಾಡುವ ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬುಗಳೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದಾಗಲೀ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದು ಆಯಾಯ ಜಾತಿಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಯಕಗಳಾಗಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದ, ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇ) ಜಾತಿ–ಸಂಘಟನೆಗಳು:– "ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ 'caste' ಎಂಬ ಪದವಿದೆ 'caste' ಎಂಬುದು 'ಕಾಸ್ಟಾ' ಎಂಬ ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪದದಿಂದ ಬಂದುದು 'ಕಾಸ್ಟಾ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಜನಾಂಗ ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಗುಂಪು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಇದೆ".[೬] ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ ಗುಂಪಿಗೆ ಜಾತಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜಾತಿ ತನ್ನ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಜಾತಿ ಸಮೂಹಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಶಿಕ್ಷಣ–ಸಂಘಟನೆ–ಹೋರಾಟ' ಎಂಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಮಾತು ಈ ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲ ಮಂತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾತಿಯ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹಿತ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

- ❖ **ಮುಸ್ಲೀಮರು:** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನಾಂಗ, ಧರ್ಮವಾಗಿದ್ದು, ಸು. ೩೧೦ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ೧೫೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮತದಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನಾಂಗ ಕೂಡ ಇದಾಗಿದ್ದು 'ಆಲೆ ಸೂನತ್ ಉಲ್ ಜಮಾದ್ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿ ಕಮಿಟಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಯುವಕರ

ಸಂಘವನ್ನು (೦೬-೦೧-೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ದಲಿತರು:** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಆದಿ ದ್ರಾವಿಡ-೮೫ ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ -೧೫೦ ಮನೆಗಳಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ಸು ೨೩೫ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿವೆ. ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ೨ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಹಿತ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಯುವಕರ ಸಂಘ (೧೯೯೦) ಮತ್ತು ಶ್ರೀಬಾಬು ಜಗಜೀವನ ರಾಂ ಯುವಕರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು. ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ಉಪ್ಪಾರರು:-** ಗ್ರಾಮದ ಒಟ್ಟು ಜನ ಸಂಖ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪ್ಪಾರ ಜನಾಂಗ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸು ೨೩೦ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿವೆ. ಈ ಜನಾಂಗದವರು ವ್ಯವಸಾಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೂಲಿ-ಕಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಭಗೀರಥ ಉಪ್ಪಾರ ಯುವಕರ ಸಂಘ (೨೦೦೫) ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗದ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ಕುರುಬರು:-** ಗ್ರಾಮದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೪ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗವರಿದ್ದು ಸು. ೧೧೦ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿವೆ. ಸು. ೬೦೦ ಮತದಾರರಿದ್ದಾರೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ, ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 'ಶ್ರೀಕಾಳಿದಾಸ ಯುವಕರ ಸಂಘ'ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ನಾಯಕರು:-** ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸು. ೯೪ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿದ್ದು. ಸು. ೪೫೦ ಮತದಾರರಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೀರ ಮದಕರಿ ನಾಯಕರ ಸಂಘ (೨೨-೦೭-೨೦೦೬) ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಯುವಕರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

- **ಲಿಂಗಾಯಿತರು:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸು. ೭೦ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿದ್ದು ಸು. ೨೭೦ ಮತದಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಲೈ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಯುವಕರ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.
- **ಅಗಸರು ಅಥವಾ ಮಡಿವಾಳ ಶೆಟ್ಟರು:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಸು. ೩೫ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿವೆ. ಸು. ೭೫ ಮತದಾರರಿದ್ದಾರೆ. 'ಶ್ರಿ ವೀರ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಪ್ಪ ಯುವಕರ ಸಂಘ' (೨೦೧೦–೧೧) ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲ ಕಸುಬುಗಳಾದ ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವ, ಇಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಟೈಲರಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- **ನಯನ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸು. ೩೦ ಒಕ್ಕಲು ಈ ಸಮುದಾಯದವರಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕುಲ ಕಸುಬಾದ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ವಾದ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿ ನುಡಿಸುವ, ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಯ ಹೆಸರುಗಳಿಗೂ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಪರಸ್ಪರ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಂಘದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಾತಿಯನ್ನು, ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಘವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ತಿಳಿಯ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಡಿಲಾಗಿದೆ. "ಬಹು– ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಾಜವೆಂದರೆ "ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತಹ ಜನರನ್ನು ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೇಶ, ಒಂದು ರಾಜ್ಯ, ಒಂದು ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಭೂ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳ (Live) ನಗರ ಅಥವಾ ಶಾಲೆ ಅನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕಾಸ್ಮೋಪಾಲಿಟನ್ (cosmopolitan) ಇರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಜಗದ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಜನರು ಬಂದು ಒಂದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವುದೆಂದರ್ಥ"[೭] ಎಂಬ ಮಾತು ಗ್ರಾಮದ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

[illegible]

ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮವು ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಾಜದ, ಜಾತಿಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ, ಸಹಕಾರ, ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ, ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಹಿಂದಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೀದಿ, ಬಡಾವಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಬದಲಾದ ಗ್ರಾಮದ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗದವರು ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ನೆರೆ-ಹೊರೆಯವರಾಗಿ ಬೆರೆತು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ) ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು:- ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಬ್ಬರಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬರು, ಎಂಬ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳೆಂದರೆ.

- **ರೈತ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ:-** ಈ ಸಂಘವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ರೈತರ ಕುಂದು-ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ. ರೈತರ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾ, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ, ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ರೈತ ಬಂಧುವಾಗಿ ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕುರಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ....... ರೈತ ಸಂಬಂಧಿ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ರೈತರ ಹಿತ ಕಾಪಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಜನರ-ಮರಣಗಳ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರರ ಕಛೇರಿ ಇದ್ದು, ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಜಮೀನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಖಾತೆಗಳ, ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

- **ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ :-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ : ೨೭-೦೯-೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಾಣಾಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿ. ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ತನ್ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

❖ **ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೫-೧೨-೧೯೮೮ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವಿದ್ದು, ರೈತ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ೧೬೦ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಲನ್ನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರತಿದಿನ ೧೨೫೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನವೀನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ 'ಸಮೂಹ ಹಾಲು ಶೀಥಲೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರ'ವು ಮೈಸೂರು-ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮೈಸೂರು ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ : ೧೮-೦೧-೨೦೧೩ ರಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸವಲತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗಿರುವ 'ಸಮೂಹ ಹಾಲು ಶೀಥಲೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರ'ವು ೩,೫೦೦ ಲೀಟರನಷ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ಶೇಖರಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು. ಸುತ್ತಲಿನ ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಮುಂಜನಹಳ್ಳಿ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕ ಭೇರ್ಯ, ಕೆಂಚನಹಳ್ಳಿ, ಮುದುಗುಪ್ಪೆ, ಗುಳುವಿನ ಅತ್ತಿಗುಪ್ಪೆ, ತಂದ್ರೆ ಅಂಕನಹಳ್ಳಿ........ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಾಲನ್ನು ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ೩-೪ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕೆಡದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ರೈತರ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ಭರವಸೆ, ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರ ನಿಗಧಿ ಪಡಿಸುವ ನ್ಯಾಯಯುತ ಬೆಂಬಲ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನವನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು.

❖ **ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸಂಘಗಳು:-** ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸಂಘಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲೂ ೨-೩ ಸಂಘಗಳಿದ್ದು ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದರೊಂದಿಗೆ ಉಳಿತಾಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

❖ **ಯುವ ಬಳಗ :-** ಗ್ರಾಮದ ಉತ್ಸಾಹಿ ಯುವಕರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಜಾತಿ-ಮತ, ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಯುವ

ಬಳಗವು ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸರ್ವರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುವ ಗೌರಿ-ಗಣೇಶ ಹಬ್ಬ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಘದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂಘದ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಭೇರ್ಯ ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ೧೯೯೯ ರಲ್ಲಿ 'ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ವೃತ್ತ' ಎಂಬ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿಸಲು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಸಫಲವಾಗಿ, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು.

❖ **ಕನ್ನಡ ಯುವಕ ಸಂಘ** :- ಗ್ರಾಮದ ಉತ್ಸಾಹಿ ತರುಣರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಜಾತಿ-ಮತ, ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಘ ಇದಾಗಿದ್ದು. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯ ಬಳಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೨೦೧೩ ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಠ ಶಾಲೆಯ 'ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ' ವನ್ನು ಈ ಸಂಘದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ, ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು, ರಾಜಕಾರಿಣಿಗಳು, ರೈತಾಪಿವರ್ಗ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಬೋಧಕ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಸವಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು, ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಗ್ರಾಮದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಯುವಕ ಸಂಘವೆಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದದ್ದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಘಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿವೆ.

ಉ) **ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ** :- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ೩ ಎಕರೆ ೩೦ ಗುಂಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವು ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದು ದಿನಾಂಕ ೧೭-೦೧-೧೯೬೭ ರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಲಿನ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಸೌಲಭ್ಯ

ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಜಾಗೃತಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮೇಳ ಮುಂತಾದ ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರಕುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತಲಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆ-ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಶಾಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಮತ್ತು ದಾದಿಯರ ಮೂಲಕ ಆರೋಗ್ಯ ಜಾಗೃತಿ, ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಮಯಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗಾಗಿ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು. (೨೪x೭) ವಾರದ ಏಳು ದಿನಗಳೂ, ದಿನದ ಇಪ್ಪತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳು ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು, ವೈದ್ಯರ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಂತೂ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಊ) ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೈತ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರವು ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿಂತಿರುವ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಜಾನುವಾರಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ, ರೋಗ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದು. ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯವನ್ನು ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸುತ್ತಿಲಿನ ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿ, ಸೋಮನಹಳ್ಳಿ, ಬೋರೇಗೌಡನ ಕೊಪ್ಪಲು, ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿ, ಗೇರದಡ, ಮಂಡಿನಗಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮುಂಜನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹರಂಬಳ್ಳಿ ಕೊಪ್ಪಲು .... ಇತ್ಯಾದಿ ೧೪ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇದರ ಸೇವಾವಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರತ್ತವೆ.[೮] ಹೀಗೆ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾನುವಾರಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಋ) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯ: ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಐವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರೂಫ್ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಾಗಿ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ನಿಯಮಾನುಸಾರ, ಚುನಾವಣೆಯ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ(PDO)ಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ೧೭ ಜನ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಅನುದಾನದ ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಎ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೨೦೦೧ ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯವಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ವಿಮರ್ಶೆ, ನೀಳ್ಗತೆ, ನೀತಿಕಥೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ಕೃಷಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮನೆಮದ್ದು, ಒಗಟು, ಗಾದೆ, ಪ್ರಬಂಧ......... ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೯೫೭ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ೧೬೪ ಮಂದಿ ಪುಸ್ತಕ ಎರವಲು ಪಡೆಯುವ ಸದಸ್ಯರು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಾದ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಗೃಹಶೋಭಗಳೊಂದಿಗೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಾದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಆಂದೋಲನ ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಓದುಗರ ದಾಹವನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದು.

ಏ) ಆರಕ್ಷಕ ಉಪಠಾಣೆ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಆರಕ್ಷಕ ಉಪಠಾಣೆಯು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಇದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಠಾಣೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ-ಶಿಸ್ತು, ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಭದ್ರತೆ, ಸಂಚಾರಿ

ನಿಯಮ, ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಸೂಚನೆ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ-ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಠಾಣಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಗುಳುವಿನ ಅತ್ತಿಗುಪ್ಪೆ, ಅರಕೆರೆ, ಕಾವಲ್ ಹೊಸೂರು, ಮುಂಜನಹಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಭೇರ್ಯ, ಗೇರದಡ, ಉದಯಗಿರಿ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, ಕೆಂಚನಹಳ್ಳಿ ಮುದಗುಪ್ಪೆ, ಅಂಕನಹಳ್ಳಿ, ಬಾಚಹಳ್ಳಿ, ಬಾಚಹಳ್ಳಿ ಕೊಪ್ಪಲು, ಸೋಮನಹಳ್ಳಿ, ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿ, ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿ, ಬೋರೇಗೌಡನ ಕೊಪ್ಪಲು, ಮಂಡಿಗನಹಳ್ಳಿ, ಸುಗ್ಗನ ಹಳ್ಳಿ, ರೈಲುನಿಲ್ದಾಣ, ಹರಂಬಳ್ಳಿ, ಹರಂಬಳ್ಳಿ ಕೊಪ್ಪಲು, ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರ, ಮಾರಗೌಡನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡ ವಡ್ಡರ ಗುಡಿ, ಬೊಮ್ಮೇನಹಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕವಡ್ಡರ ಗುಡಿ, ಕಂಚಿನಕೆರೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ii) ಧಾರ್ಮಿಕತೆ:– ಧರ್ಮ ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಅದು ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಸದಾಕಾಲ ಹಿಡಿತವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಬದುಕಿಗೆ ಊರುಗೋಲಾಗಿದ್ದು, ಕೈ ಹಿಡಿದು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ದಯೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಮೂಲ. "ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ 'ರಿಲಿಜನ್' ಎಂಬುದು ಸಮಾನ ಶಬ್ದ .... 'ರಿಲಿಜನ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲ್ಯಾಂಟಿನ್ ಶಬ್ದಗಳಾದ 'ರಿಲಿಗಾರೆ' ಮತ್ತು 'ರೆಲಿಗಾರೆ' ಎಂಬುವು ಮೂಲ. ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ 'ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಧಿಸು', 'ಒಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸು'"[೯] ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾನವರನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಸೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವೂ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳ ನೆಲೆವೀಡು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಇಸ್ಲಾಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಸಿಖ್, ಧರ್ಮೀಯರಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮೀಯರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ತೀರಾ ಖಾಸಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಯಾಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ವಿವಾಹ, ಉತ್ಸವ, ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗ್ರಾಮದ ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗಡಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮದ ಮುಖಂಡರೂ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದಂತೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪರಿಪಾಟವಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿದ್ದರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ-ವಿವಾಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಹ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

[illegible]

ಅ) ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಾವಲಂಬಿಯಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಹಬ್ಬ-ಉತ್ಸವ-ಆಚರಣೆ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ವಿವಾಹ, ಜನನ-ಮರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿವೆ.

ಆ) ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮೀಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಜನನ-ಮರಣ, ವಿವಾಹ, ಹಬ್ಬ-ಉರಸ್‌ಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದು, ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾದ ಖುರಾನ್‌ಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೫ ಬಾರಿ ನಮಾಜ್ ಮಾಡುವ ತಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ೧/೩ ಭಾಗವನ್ನು ದಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹ. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಆಚರಿಸುವ ರಂಜಾನ್, ಬಕ್ರೀದ್, ಈದ್‌ಮಿಲಾದ್ ಹಬ್ಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಉರಸ್‌ಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಜೊತೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮೀಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸ್ಮಶಾನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇ) ಸಿಖ್ ಧರ್ಮ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಖ್ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದು ಒಂದೆರೆಡು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಸಿಖ್ ಧರ್ಮಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿಯೇ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ವಿವಾಹ, ಜನನ-ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಉ) ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದೆರೆಡು ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 'ಆದರ್ಶ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾಜ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲೆಯುವ ಟೈಲರಿಂಗ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಞಾನಾಲಯ' ಎಂಬ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಯೇಸುವಿನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವ, ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳೆಗಿಸುವುದು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗುಡ್ ಫ್ರೈಡೆ, ಕ್ರಿಸ್ ಮಸ್ ಈವ್ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿಲಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದು ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

❖ **ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿ:–** ಮುಸ್ಲೀಮರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಮುಸ್ಲೀಂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲೀಮರಿಗೂ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮುಸ್ಲೀಮನೂ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾದ 'ಖುರಾನ್' ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಐದು ಬಾರಿ ನಮಾಜ್ ಮಾಡುವ ಪವಿತ್ರ ಮಂದಿರವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯು ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ಆ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಕೆಡವಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂದರೆ ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ನವೀಕರಣ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಭವ್ಯ ಮಂದಿರವು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮೀಯರ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮಸೀದಿಯ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ 'ನೂರ್ ಆಲಂ' ರವರು ಕಲ್ಕತ್ತದವರಾಗಿದ್ದು, ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಖುರಾನ್‌ನ ಪಠಿಸುವ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮದ ಈ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಗೆ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಷಾ ಖಾದಿ ಯವರು ಸಜೀವವಾಗಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು[೧೦] ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

❖ **ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಸ್ಥಾನ:–** ಈ ದೇವಾಲಯವು ಗ್ರಾಮದ ಕೆ. ಆರ್. ಪೇಟೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಾದು ಬರುವ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪಾರ್ಶ್ವ ಭಾಗದ ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಾಮದ ಬಾಣಾಂತಮ್ಮನ

ಕೆರೆಯಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು, ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿ ಮುಖವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹವಿದ್ದು, ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಪೂಜೆ, ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು, ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಶೇಕಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನ (ಸಂಖ್ಯೆ ೮೭)ವನ್ನು ಈ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮದ ಇತಿಹಾಸನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಯ್ಯನವರು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮುಜರಾಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.

❖ **ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ:-** ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ 'ವಡವೇಶ್ವರ' ದೇವಾಲಯ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವೀರಶೈವರು ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದವರು ವಾಸಿಸುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಪೂರ್ವಾಭಿ- ಮುಖವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದೇವಾಲಯದ ತಡೆಗೋಡೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡಂತೆಯೇ ವೀರಗಲ್ಲು-ಮಾಸ್ತಿ ಗಲ್ಲುಗಳಿದ್ದು, ಪುರಾತನವಾದ ದೇವಾಲಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಲಿಂಗದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿರುವ ನಂದಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದ್ದು, ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿ ಸೋಮವಾರದಂದು ದೇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ಅಭಿಶೇಕ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬದಂದು ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಜಾಗರಣೆ ಸಹ ನಡೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಗೋಪುರವಿದ್ದು. ಅದರ ಮುಂದೆಯೇ ಓಕಳಿ ಗುಂಡಿಯೂ ಸಹ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ಶ್ರೀ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ:-** ಗ್ರಾಮದ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದವರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಚನ್ನಿಗರಾಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಅತ್ಯಂತ ಭವ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಹೊಯ್ಸಳರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯವು ಪೂರ್ವಾಭಿ-

[illegible]

ಮುಖವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಐದು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಜಗತಿಯ ಮೇಲೆ ನಕ್ಷತ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಕಾರದ ಜಗತಿಯು ಹಿಂಚಾಚುವ ಮತ್ತು ಮನ್ಸರಿಯುವ ನಕ್ಷಾತ್ರಾಕಾರದ ಕೋನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲಿದೆ. ಒಂದೇ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಹೊಂದಿರುವ ಏಕಕೂಟ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಹೊಯ್ಸಳರ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ನೋಡಲು ಬೇಲೂರಿನ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ದೂರದಿಂದ ಬೇಲೂರಿನ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯದಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಗರ್ಭಗುಡಿ, ಸುಖನಾಸಿ, ಮುಖ ಮಂಟಪಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸು. ೫. ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಚನ್ನಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿಯು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರಧಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಮುಂದಿರುವ ಸುಖನಾಸಿಯು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಹೂವಿನ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸುಂದರವಾದ ನವಿರು ಕೆತ್ತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಜಯ-ವಿಜಯರ ಸುಂದರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ದೇವರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಒಳಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರ ಜಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳನ್ನು ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಂದರ ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರ ಮೈಯನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ದಶಾವತಾರದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿವೆ. ಗೋಡೆಯ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ ಮತ್ತು ಹಂಸಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಿರುವುದು ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣವಾದರೂ. ಈ ದೇವಲಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದಲೇನೋ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೊರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನರ್ತಕಿಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಈ ದೇವಾಲಯವು ಯಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ಭೇರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಳೇಗಾರನಾದ ಭೈರನಾಯಕನು ಹೊಯ್ಸಳರ ಸಾಮಾಂತನಾಗಿದ್ದು, ಬೇಲೂರಿನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸೋತು ಅದರಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯತೆಗಳೇನೇ ಇರಲಿ, ಇದು ಗ್ರಾಮದ ಅತ್ಯಂತ ಕಲಾ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹೊಂದಿರುವ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದ್ದು. ಇಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯು ಸು. ೨೨ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಅರ್ಚಕರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಯ್ಯ ನವರು ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ-ಉತ್ಸವಗಳಾವುವೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

❖ **ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮ ನವರ ದೇವಾಲಯ:-** ಈ ದೇವತೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೇವತೆಗಳು ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಗ್ರಾಮದ ಹಾಸನ ರಸ್ತೆಯ ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೇವತೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಗ್ರಾಮದ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜನತೆ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ. ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ನೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲುಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೇವತೆಗಳು ಊರನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ, ಉತ್ಸವಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರಿಯಮ್ಮ ದೇವತೆಯು 'ದೇವರಗುಡ್ಡ'ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದು ಜನರ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುತ್ತಾಳೆಂದೇ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ದಂತಕಥೆಯೂ ಇದ್ದು (ಈ ದಂತಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ)

[illegible]

ಈಗಲೂ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೇ ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಕರಿಯಮ್ಮ ದೇವರು ಮೈಮೇಲೆ ಬರುವ 'ದೇವರ ಗುಡ್ಡ'ನೂ ಕೂಡ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಗುಡಿಗಳು ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಪುರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗುಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೆ ಅಪಾರ ಭಯ, ಭಕ್ತಿ, ನಂಬಿಕೆಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇವು ಮಾಂಸಹಾರಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ನಂಬಲಾಗಿದ್ದು ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಹಂದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಹರಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ನೀಡಿ ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಈಗ ಸರ್ಕಾರ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಕದ್ದು ಮರೆಮಾಚಿ ಕೋಣನ ಬಲಿ ನೀಡುವುದೂ ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಲಿ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಿನ ಎರಡನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಬುಧವಾರ ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಮತ್ತು ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮದಿಂದ, ಬಂದ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಿಡಿ (ತೇರು) ಎಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಬಾಯಿಬೀಗ ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಕೆ ತೀರಿಸುವ ಮತ್ತು ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಹಂದಿ .... ಬಲಿಯನ್ನು ಹರಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ, ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಥದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ (ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ರಥ) ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ, ತನ್ಮೂಲಕ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

❖ **ಶ್ರೀ ಬೇಟೆರಾಯ ಸ್ವಾಮಿ-ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ದೇವಾಲಯ.**

ಈ ದೇವಾಲಯವು ಗ್ರಾಮದ ಉಪ್ಪಾರ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದವರು **ಶ್ರೀ ಬೇಟೆರಾಯ ಸ್ವಾಮಿ** ದೇವರ ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಈಗಾಗಲೇ ಇದ್ದ ಹಳೆಯ ದೇವಾಲಯವನ್ನೇ ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದಿಂದೀಚೆಗೆ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು

ಸಂಜೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಶನಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ.

❖ **ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ದೇವಾಲಯ:-** ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದವರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು, ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ದೀಪೋತ್ಸವ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

❖ **ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ:-**

ಈ ದೇವಾಲಯ ಗ್ರಾಮದ ಬಾಣಾಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಗೆ ಹೊಂದಿ-ಕೊಂಡಂತಿರುವ ಕಾಡಿನ ಅಂಚನಲ್ಲಿವೆ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು 'ಮಠದ ಬಾರೆ' ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ಶ್ರಿ ಮಲೈ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಯುವಕ ಸಂಘ'ದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ದೀಪಾವಳಿಯ ಕೊನೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಸೋಮವಾರ ರಾತ್ರಿ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಈ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಂಟರಾದ ಕಾರಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂಬುವರ ಪಾದಗಳಿದ್ದು, ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ, ಲಿಂಗವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತೆ[೧೧] ವೀರಶೈವರ ಮುಖಂಡರಾಗಿದ್ದ ಭೋಗಯ್ಯ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಆ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳಾದವೆಂದೂ, ಅವರ ಹರಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ದೇವರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ದೇವಾಲಯ ಇಂದು ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿಯೇ 'ಹೆಡಿಗೆ ಪರ' ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

❖ **ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ:-** ಈ ದೇವಾಲಯವು ಯಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಖರವಾದ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಕೂಡ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಪೌಳಿಯನ್ನು

ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಏಕಕೂಟ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಸೋಮವಾರ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇದರ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಲಿಂಗಾಯಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಹಾದೇಶ್ವರನ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವದಂದು ಗ್ರಾಮದ ದಾನ ನೀಡಿದ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯಿತ ಸಮುದಾಯದವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಗ್ರಾಮದ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಆಗಮಿಸಿ, ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶನಿ ದೇವರ ದೇವಾಲಯ, ಪಟ್ಟಲದಮ್ಮ, ಮಸಳಿಕಮ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ' ವಾದ 'ಬಾಣಂತಮ್ಮ' ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೆರೆಯ ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಭಕ್ತಿ ಮಂದಿರಗಳಾಗಿವೆ. ಜನರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಶಾಂತಿಯುತ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ದೇವಾಲಯ, ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದೆ ದೇವರಲ್ಲಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ, ಭಯ, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯ ನಂಬಿಕೆ ಮಾಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹಬ್ಬ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ, ಮೋಜಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯವಾದರೂ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

iii) ಆರ್ಥಿಕ/ಹಣಕಾಸು/ವ್ಯಾಪಾರ/ವಹಿವಾಟು (ವಾಣಿಜ್ಯ)

ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಬೆನ್ನುಲುಬು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಾಗಿದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ-ವ್ಯವಹಾರ-ಹಣಕಾಸು ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ-ವಾಣಿಜ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

[illegible]

ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಭೇರ್ಯ ಎಂಬ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ 'ಬ್ಯಾರಿ' ಎಂಬುದೇ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಇರುವ ಸ್ಥಳ' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸುತ್ತಿಲಿನ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವೂ. ಕೇಂದ್ರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೂ ಹೌದು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುವ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಕಿಗಿರಣಿ, ಮರ ಕೊಯ್ಯುವ ಸಾಮಿಲ್, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಹೆಂಚು, ಸಿಮೆಂಟ್, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿ........ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಬೃಹತ್ ಬಂಡವಾಳ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳೂ ಇವೆ. ಮಾನವನ ನಾಗರಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸುಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ನೂರಾರು ಅಂಗಡಿಗಳು, ಹೂ, ತರಕಾರಿ, ಮಾಂಸ ಮಾರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಡಿ-ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಒಂದೇ; ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಲಾಭ. ದಿನೇ ದಿನೇ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಅಂಗಡಿಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿರುವುದೇ ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯಕ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಗ್ರಾಮ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬದುಕಿನ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಹಣಕಾಸು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅ) ಕಾವೇರಿ ಕಲ್ಪತರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್:- ಇದು ೧೯೮೧-೮೨ರಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದ ರೈತರಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆಸಾಲ, ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನತೆಗೆ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಉಳಿತಾಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದು ರೈತರು ಆರ್ಥಿಕ ಸದೃಢತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇಂದು ಕಾವೇರಿ ಕಲ್ಪತರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯವಹಾರ-ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುರಿಂದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಆ) ವ್ಯವಸಾಯ ಸೇವಾ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕ್:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಸಾಯ ಸೇವಾ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ದಿನಾಂಕ ೨೮-೦೯-೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ರೈತರ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಸಾಲ-ಸೌಲಭ್ಯ, ಯಶಸ್ವಿನಿ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆ, ಜೊತೆಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯೋಪಯೋಗಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ರೈತರ ಬದುಕಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಇ) ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಫೈನಾನ್ಸ್) ಇದ್ದು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಫೈನಾನ್ಸ್, ಶ್ರೀ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಫೈನಾನ್ಸ್, ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕ ಫೈನಾನ್ಸ್, ಶ್ರೀ ಐಶ್ವರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಹಾಗೂ ವೀರಾಂಜನೇಯ ಫೈನಾನ್ಸ್......... ಇತ್ಯಾದಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದ ಜನತೆಗೆ ವ್ಯವಹಾರ-ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಲು ನಿಗಧಿತ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಲಭ ಕಂತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸುವ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರರೆಂಬ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಂಗಡಿಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿವೆ. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೂಟ್ ಫಿನ್ ಕಾರ್ಫ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಲ-ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬೃಹತ್ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಲಾಗಿರುವ ಸಾಮಿಲ್‌ಗಳು, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್‌ಗಳು, ಸಿಮೆಂಟ್, ಹೆಂಚು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಡಿಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಡೇನ್ ಗ್ಯಾಸ್ ವಿತರಿಸುವ 'ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಂಗನಾಥ ಗ್ಯಾಸ್ ಏಜೆನ್ಸಿ; ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್........ ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಅಂಗಡಿಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಲು ಸಹಕಾರಿಯಾದ ತಾಣವಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

iv) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು:

ಮಾನವನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವೇ ಶಿಕ್ಷಣ. ಇದು ಮಾನವನಲ್ಲಿರುವ ಮೃಗೀಯತ್ವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ತಂದು

[illegible]

ಕೊಡುವ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ–ಜ್ಞಾನದೆಡೆಗೆ, ಮೌಢ್ಯದಿಂದ–ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ, ಕತ್ತಲಿನಿಂದ–ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ದೀಪವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಅದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಇವೆ. ಗ್ರಾಮದ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ.

ಅ) ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೇ ಒಂದನೇ ತರಗಿತಿಯಿಂದ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜಿನವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಾಮಾನುಸಾರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳೆಂದರೆ,

❖ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಠ ಶಾಲೆ:

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಶಾಲೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ, ಅಭಿಮಾನ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿದೆ. "ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೧೩ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶಾಲೆಯು ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಅಂದು ಅಂಬಾ ವಿಳಾಸ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಗುರು–ಕುಲಗಳು ಹೇಗೆ ಇದ್ದವೋ ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಶಾಲೆಯ ದ್ವಾರ ಮತ್ತು ಹೊರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳ ಸಾಲು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ".[೧೨] ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಮೂಲ ಕಟ್ಟಡ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಶತಮಾನದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆದ್ದಿರುವ ಈ ಶಾಲೆಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂದು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು, ಅಭಿಯಂತರರು, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು,

ಶಿಕ್ಷಕರು, ವಕೀಲರು, ಪೊಲೀಸ್, ಇಲಾಖೆ, ಗುಮಾಸ್ತರ ...... ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುತ್ತಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಯು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪೈಪೋಟಿ ನೀಡುತ್ತಾ, ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೩ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿ ೮ನೇ ತರಗತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೂರರ ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ದಾಟಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಯುವಕರ ಸಂಘದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧೀರ್ಘ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಧಕರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಾರಂಭವು ಶಾಲೆಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೧೩ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಕ್ರೀಡಾ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹ. ಜೊತೆಗೆ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಸಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃಂದವಿದ್ದು, ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಕ್ರೀಡಾ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದು ಶಾಲೆಗೆ ಕೀರ್ತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

- ❖ **ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯು ೧೯೭೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು. ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಾಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

- ❖ **ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಬೋಧನೆಯೊಂದಿಗೆ, ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೩೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜ್ಞಾನ ದಿಗಂತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

[illegible]

❖ **ದಯಾನಂದ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ:–** ಇದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಏಕೈಕ ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ೧೯೮೯–೯೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಮಕ್ಕಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

❖ **ಸರ್ಕಾರಿ ಕಿರಿಯ/ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉರ್ದು ಶಾಲೆ:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಉರ್ದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಠ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೪೧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಲಕಿಯರ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉರ್ದು ಶಾಲೆಯು ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ೧೯ ಬಾಲಕಿಯರು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳು ಮುಸ್ಲೀಂ ಜನಾಂಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆ:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಯು ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಾಸನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಅರಕೆರೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೬ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ೧೦ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಉಚಿತ ಊಟ, ವಸತಿಯೊಂದಿಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ೨೫೦ ಮಕ್ಕಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖಾ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ೫ನೇ ತರಗತಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೀಸಲಾತಿ ಇದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಗ್ರಾಮದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ದೊರಕುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದ್ದು.

ಆ) **ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

❖ **ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆ:–** ಈ ಶಾಲೆಯು ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ೧–೭ನೇ ತರಗತಿ ವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ೯೩ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

- **ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಞಾನಾಲಯ:-** ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಈ ಶಾಲೆ ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದು. ಉತ್ತಮ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಟ್ಟು ೧೧೨ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- **ಸರ್ವೋದಯ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆ:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಗಳವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೧೬೮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯವಿದೆ. ಇದು ೨೦೦೨-೦೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು. ಇಂದು ಸುಸಜ್ಜಿತ ಕಟ್ಟಡದೊಂದಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ೪೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವಿದ್ದು ಪರಿಶಿಷ್ಟ- ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರ ಮಕ್ಕಳು ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಗ್ರಾಮವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಇಂದಿನ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದು, ಗಣಕ ಯಂತ್ರ ಆಧಾರಿತ ಬೋಧನೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಗಣಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಶಾಲೆಗಳು-ಅಂತರ್ಜಾಲ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಹೆಚ್ಚಾಗ ಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಗಳು, ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಬೇಡಿಕೆ ಇನ್ನೂ ಈಡೇರಿಲ್ಲದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯವಾದರೂ ಸತ್ಯ.

v) **ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳು:-** ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮವು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಗ್ರೂಫ್ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಾಗಿ, ಅನಂತರ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಪ್ರಸುತ್ತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರೆಗೆ ಬೆಳದು ಬಂದಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಚುನಾವನಾ ಆಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ೧೭ ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ, ಮತದಾನ ಮಾಡಿ ಆರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ೮,೦೦೦ (ಎಂಟು ಸಾವಿರ) ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮತದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೬,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದ್ದು. ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಕಗಳಿಗೂ ಅದರದೇಯಾದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಪಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲಿತ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮಂಜೇಗೌಡ, ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶ್ರೀ ಸಾದಿಕ್ ಖಾನ್ ರವರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಮವು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ. ಆರ್. ನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಬದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮರುವಿಂಗಡಣೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮಂಡ್ಯ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಶ್ರೀಯುತ ಸಾ.ರಾ. ಮಹೇಶ್ ಅವರು ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಲೋಕ ಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತ ಸಿ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟರಾಜು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಜೆಡಿಎಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರುವ ಅನುದಾನ ಪಡೆದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಿರಂತರ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ. ಸಂ. ಡಾ. ಚಿ.ಸಿ. ನಿಂಗಣ್ಣ, ಪುಟ ೪೪೯.

೨. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್, ಲೇಖನ : ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂದು ಮತ್ತು ನಾಳೆ, ಡಾ. ನಂಜಯ್ಯ ಹೊಂಗನೂರು, ಪು. ೧೪೫.

೩. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ೪. ಸಂಚಿಕೆ ೧. ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್. ಲೇಖನ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂದು ಮತ್ತು ನಾಳೆ – ಲೇಖಕ: ಡಾ. ನಂಜಯ್ಯ ಹೊಂಗನೂರು ಪು. ೧೪೫.

೪. ಕುವೆಂಪು ಆಯ್ದ ಕವನಗಳು : ಸಂ. ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. ಪು. ೧೨೮ (ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೯೬)

೫. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ ಸಂ. ಡಾ. ಚಿ.ಸಿ. ನಿಂಗಣ್ಣ ಪು. ೪೪೮.

೬. ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗ. ೨. ಡಾ. ಎಚ್.ಎಂ.ಸದಾಶಿವಯ್ಯ – ಪು. ೧೯. ಕ.ಅ.ಸಂ. ಪ್ರಕಟಣೆ ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೮೦.

೭. ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮಹಾಸಮನ್ವಯ. ಪು. ೨, ಡಾ. ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ.ನಾಗೇಶ್. ಪ್ರಕಟಣೆ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ–೨೦೧೧

೮. ಸಂದರ್ಶನ : ಡಾ॥ ಹರೀಶ್.ಎಚ್.ಪಿ, ಪಶು ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಭೇರ್ಯ.

೯. ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗ. ೨. ಪು. ೪೨. ಡಾ. ಎಂ.ಎಚ್. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಕು.ಅ.ಸ., ಮೈ.ವಿ.ವಿ. ಪ್ರಕಟಣೆ ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣ ೧೯೮೦.

೧೦. ಸಂದರ್ಶನ, ಜಮೀರ್ ಅಹಮದ್, ಹಿರಿಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುಖಂಡರು.

೧೧. ಸಂದರ್ಶನ, ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡರು.

೧೨. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೦೩, ೨೦೧೩.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು
ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳು

ಭಾರತದ ಯಾವ ಗ್ರಾಮವೂ ಜಾನಪದೀಯ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ.

ಅ) ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳು:- ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿವೆ. ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ- ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. "ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಧರ್ಮದ ಮತ್ತು ದೈವಿ ಸಂಪರ್ಕದ ಸೃಷ್ಠಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಣೆಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಾಗ ಹಬ್ಬಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೂ, ಆಚರಣೆಗಳಿಗೂ, ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ, ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೂ ಸರಪಳಿ ಸಂಬಂಧವಿದೆ"[1] ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಹಬ್ಬ, ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸದಾ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡೇ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ-ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ನಾಡಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿ, ಹರಡಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ನಗರ-ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಯುಗಾದಿ, ಗೌರಿ-ಗಣೇಶ, ದೀಪಾವಳಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ರಂಜಾನ್, ಬಕ್ರೀದ್, ಈದ್ ಮಿಲಾದ್, ಮೊಹರಾಂ, ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್, ಗುಡ್ ಫ್ರೈಡೆಗಳಂತಹ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ-ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

❖ **ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮನವರ ಹಬ್ಬ-ಜಾತ್ರೆ-ರಥೋತ್ಸವ.**

ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಾದ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಕರಿಯಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಹಬ್ಬ-ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಅತ್ಯಮತ ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ, ಭಯ-ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಹಬ್ಬವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರ

ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಕಳೆದ ೧೫-೨೦ ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಈ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲೇ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಹಬ್ಬದ ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿ, ಮಾಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಿನ ಎರಡನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಬುಧವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದು.

❖ **ಸಿಡಿ ಎಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ:-** ಈ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರವು ಮಂಗಳವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದಲೇ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಡಿ (ರಥ) ಎಳೆಯುವುದೇ ಈ ದಿನದ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು, ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯದ ಕಾಯಕ, ಜೊತೆಗೆ ಈ ದಿನದಿಂದಲೇ ವಿವಿಧ ಊರುಗಳಿಂದ ಬರುವ ಹರಕೆಯ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕೂಡಿ ಹಾಕುವ ಕಾಯಕ ಕೂಡ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ದಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಹುತೇಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ, ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುವುದು, ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯುವ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸಕಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈ ದಿನವೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಡಿಗೆ ಬೃಹತ್ತಾದ ಎರಡು ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನೆರೆಯ ಹೋಬಳಿ ಗ್ರಾಮವಾದ ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರದ ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಹನುಮಂತಪ್ಪನವರು, ಮಡುವಿನ ಕೋಡಿಯ ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದ ರಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ೪ ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮೂರಿನ ಕರಿಯಮ್ಮ ನವರ ರಥಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆರಡು ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರದ ರಥಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಥದ ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬರಹವಿದೆ. ಈ ಬೃಹತ್ತಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಗ್ರಾಮದ ದಲಿತ ಯುವಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಉತ್ಸಾಹಿ ಯುವ ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪ ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುವ ರಥ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಟ್ಟಡದಿಂದ ರಥವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದು ಅದನ್ನು ತೊಳೆದು, ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಹಸಿಮರದ ದಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಅಡಿಕೆ ಮರದ ಮಾಲಗಂಬವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿ ಅಲಂಕರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಸಿಡಿಗೆ ಊರಿನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಹರಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೂ ಮಾಲೆ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ದಿಂಡು, ಬಾವುಟ, ಹೂ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅನಂತರ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳು ಹರಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೋತೆ ಮುರಿಯದ, ತೂಗುಗೊನೆ ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ಬಾಳೆ ಗೊನೆಗಳನ್ನು ರಥದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೇತು ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ

ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ಗೊನೆಗಳಿಂದಲೇ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹರಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾವಿರಾರು ಬಾಳೆಗೊನೆಗಳೇ ಮಾಲಗಂಬದ್ದುಕ್ಕೂ ನೇತು ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷ ಅಲಂಕರಣವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಸಿಡಿಯನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಸು. ೮-೯ ಗಂಟೆಯ ಅನಂತರ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಯಾದ ಕರಿಯಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ದೇವರ ಗುಡ್ಡ (ಕರಿಯಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ)ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ದಾರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ರಥ ಸಾಗಿ ಬರುವಾಗ ರಥದ ಕಲ್ಲಿನ ಎರಡೂ ಚಕ್ರಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯವರೂ ಅವರವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಡೆಯುವ, ಹಾಗೂ ಜವನ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ರಥಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ರಥ ಸಾಗಿ ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಭಕ್ತರು ಆಡು-ಕುರಿ-ಹೋತ .... ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ರಥ ಸಾಗಿ ಬರುವಾಗ ರಥದ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಬೀಗ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ರಥದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ರಥವು ಊರ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದ ಸಮೀಪದಿಂದ ಪೋಲೀಸಿನವರ ಸರ್ಪಗಾವಲಿನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು, ಸಂತೇಬೀದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಾಗಿ, ಗಾಂಧಿ ವೃತ್ತದ ಮೂಲಕ ಹಾಸನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಸುತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಹಾಸನ ರಸ್ತೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪುಟ್ಟಶೆಟ್ಟರ ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಪೋಲೀಸರ ಲಾಠಿ ಏಟನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ರಥಕ್ಕೆ ತೂಗು ಹಾಕಿದ ಗೊನೆಗಳನ್ನು ನೂಕು-ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಿತ್ತೋಡುವ ದೃಶ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು.

ಇತ್ತ ದೇವಾಲಯದ ಸನ್ನಿದಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಅಂಗಡಿ-ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನ ಸಂದಣಿಯ ನಡುವೆ ಬಾಯಿಬೀಗ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಕೆ ತೀರಿಸಿದ ಭಕ್ತರು ಬಾಯಿಬೀಗ ಬಿಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಕೆಂಡ ಹಾಯುವ, ಹರಕೆ, ಬಲಿ, ಅರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯವರೆವಿಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಗೆ ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ

ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತಂತೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕದ್ದು ಮರೆಮಾಚಿ ಬಲಿ ನೀಡುವುದೂ ಉಂಟು.

ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮ ನವರ ಜಾತ್ರೆ:- ಹಬ್ಬದ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಅಂದರೆ ಬುಧವಾರ 'ಜಾತ್ರೆ' ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜನ-ಜನ ಸೇರಿದರೆ ಜಾತ್ರೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಜನ ಜಂಗುಳಿ ನೆರೆದಿರುತ್ತದೆ. 'ಯಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ತದ್ಭವವಾಗಿ 'ಜಾತ್ರೆ' ಯಾಗಿದೆ. ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ದೇವಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆ ಎಂದಾ ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬರುವ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮುಂಜಾನೆ ೫ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ ೧೦ ಗಂಟೆಯವರೆವಿಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತಾಧಿಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದ ಜನ ಸಂದಣಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಿವಿಗಡಚ್ಚಿಕ್ಕುವ ವಿವಿಧ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿರುವ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ **"ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಜನ ಸಮೂದಾಯ ಮತೀಯ ವಿಧಿಯಾಚರೆಣೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ದೈವವೊಂದರ ಸುತ್ತ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಗಳಂದು ನೆರೆಯುವುದನ್ನು ಜಾತ್ರೆ"**[೨] ಎಂದಿರುವುದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಇಂಥ ಜನ ಜಂಗುಳಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹೂ-ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿ ಪೂಜಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಅಂಗಡಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ-ಪುರಿ, ಖರ್ಜೂರ, ಜಿಲೇಬಿ........ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ ಮಾರುವ ಅಂಗಡಿಗಳು, ತಂಪು ಪಾನೀಯ, ಶರಬತ್ತು, ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಅಂಗಡಿ, ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಪಾತ್ರೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಲಂಕರಣ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಟ್ಟಿ ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಯು ಸಹ ನಡೆಯಲಿದ್ದು ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವಿಜೇತರಾದವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮದ ದಿನ. ಏಕೆಂದರೆ **"ಜನಪದರು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ, ಕೂಲಿ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವರು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಏಳು-ಬೀಳುಗಳನ್ನು ಕಾಣುವರು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟಗಳು ಬರದೆ ಇರಲಿ ಎಂದು ಅನುಕೂಲವಾದ ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹರಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ 'ಜಾತ್ರೆ' ಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡವು"**[೩] ಎಂಬ

ಮಾತು ಜಾತ್ರೆ ಮೂಡಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಜಾತ್ರೆಗಳು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ದುಡಿದವರ ಶ್ರಮದಾಯ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತಂಪ ನೆರೆಯುವ, ದೂರದೂರನಿಂದ ಬಂದ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಕಲೆತು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ, ಬದುಕಿನ ಜಂಜಾಟಗಳಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗುವ ನೆಮ್ಮದಿಯ ದಿನವೂ ಹೌದು. ಹಾಗೆಂದು "ಜಾತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಸಂತೋಷವಲ್ಲದೆ ಸ್ನೇಹ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಬಂಧುತ್ವ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಅಭಿಮಾನ, ಭಾವೈಕ್ಯತೆ ಇಂತಹ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ನಮ್ಮೂರ ಜಾತ್ರೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕು, ಊರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಬರಬೇಕು' ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಏಕತೆಯಿಂದ, ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಯುವುದುಂಟು"[೪] ಎಂಬ ಮಾತು 'ಜಾನಪದ ಜಾತ್ರೆ'ಗಳ ನಿಜವಾದ ಅಂತಃ ಸತ್ವವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಮಾರಿ ಹಬ್ಬ:- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಲ-ತಲಾಂತರದಿಂದ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಹಬ್ಬವೂ ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ಲೇಗು, ಕಾಲರ,....... ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾರಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು 'ಅಮ್ಮ' (ದೇವತೆ)ನೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಊರುಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಊರಿನ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಆದರೆ ಬದಲಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಔಷಧಿಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಆ ರೋಗಗಳೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಆ 'ಅಮ್ಮ'ನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಬ್ಬಗಳಂತೂ ನಿಂತಿಲ್ಲ! ಅದರಂತೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾರಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ದಿನ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಮಾರಿಗುಡಿಗೆ ಎಡೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಮಾರಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗ ತಲ-ತಲಾಂತರದಿಂದ ಒಂದು ನಿಗಧಿತ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ತಂಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕಾಳು (ತೊಗರಿ-ಅವರೆ-ಕಡಲೆಕಾಳು)ಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಟ್ಟು, ಜನಾಂಗದವರೆಲ್ಲಾ ಮಾರಿದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅನಂತರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಸುಂಕನ ಮಾರಿಹಬ್ಬ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸುಂಕನ ಮಾರಿ ದೇವತೆ (ಅಮ್ಮ)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಯ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಊರಿನ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮಟೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಸಮೇತ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹೊತ್ತೋಯ್ದು ಗ್ರಾಮದ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈ ದೇವತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸವೆದು ಹೋದ ಅಥವಾ ಹಳೆಯದಾದ ಮರ-ಕುಕ್ಕೆ, ಪೊರಕೆ .... ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಎಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಹೊತ್ತೋಯ್ದು ಊರ ಹೊರೆಗೆ ಬಿಸಾಡಿ ಬರುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಈ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೋಗಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೊಳಕು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ವರ್ಜಿಸಲ್ಪಡುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

❖ **ಓಕುಳಿ ಹಬ್ಬ:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಓಕುಳಿ ಹಬ್ಬವೂ ಒಂದು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಗೋಪುರ ಮತ್ತು ಓಕುಳಿ ಗುಂಡಿಯಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು ಬಸವೇಶ್ವರ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ರೈತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದು ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಚರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಇದು ಎರಡು ದಿನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ದಿನ ಓಕುಳಿ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಚಗೊಳಿಸಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಚ್ಚಗೊಳಿಸಿ ತಳಿರು-ತೋರಣಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಅರಕೆರೆ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಸವ (ನಂದಿ ವಿಗ್ರಹ)ನನ್ನು ತಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಶುಭ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದು ಅದೇದಿನ ಸಂಜೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ವಚ್ಚಗೊಳಿಸಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿದ ಓಕುಳಿ ಗುಂಡಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ನೀರನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಎರಚುವ ಆಚರಣೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಹೆಂಗಸು, ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲರೂ ಓಕುಳಿಯ ನೀರೆರಚುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಯುವಕರ ಪಡೆಯೇ ಜಮಾಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಲಿವೇಷ, ಸಿಂಡ್ಲುಲಿ ವೇಷ, ಪಾಳ್ಯಗಿರಿ, ಕರಡಿ, ಚಿಕ್ಕ-ಚಿಕ್ಕ ಹನುಮ, ಕಾಡು ಮನುಷ್ಯ...... ಮುಂತಾದ ವೇಷದಾರಿಗಳು ದಾರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ನರ್ತಿಸುವ, ಹಾಸ್ಯಭರಿತ ನಟನೆಗಳ

ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ತಮಟೆ, ಡೋಲು–ಮಂಗಳ ವ್ಯಾದಗಳ ಸಮೇತ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

❖ **ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ:–** ಈ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ಶ್ರೀ ಮಲ್ಯೆ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಯುವಕ ಸಂಘ'ದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಕೊನೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಸೋಮವಾರದ ರಾತ್ರಿ ಈ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ ಮಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿ (ಮಠದ ಬಾರೆ)ಯ ಬಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಸಂಜೆಯೇ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾದ್ವೇಶರ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಹೂಮಾಲೆ, ಹಾರ, ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯದ ಸಮೇತ ಕೆರೆಯ ಆ ಕಡೆಯ ದಡದಿಂದ (ಸು. ಒಂದು ಕಿ. ಮೀ. ದೂರವಿದೆ) ಈ ದಡದಲ್ಲಿರುವ (ಅಂದರೆ ಊರಂಚಿನವರೆಗೆ ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದವರೆಗೆ) ಊರಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೆ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತೇಲಿ ಬರುವ ತೆಪ್ಪವನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಕಿಡಿಗಳ ಚಿತ್ತಾರ ಮೂಡಿಸುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿವಿಧ ಆಕಾರದ ಪಟಾಕಿಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ದೇವರನ್ನು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಹೂ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರಾತ್ರಿಪೂರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹೀಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗುವಾಗ ದೇವರ ಮುಂದೆ 'ಕೀಲು ಕುದುರೆ' ನರ್ತನ ತಂಡದವರಿಂದ ನರ್ತನವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಉತ್ಸಾಹಿ ಯುವಕರೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಉತ್ಸವವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

❖ **ಉರಸ್:–** ಗ್ರಾಮದ ಮುಸ್ಲೀಮರು ನಡೆಸುವ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಲಾದ್ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯಿಂದ ಸ್ಮಶಾನದವರೆಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಾಲಂಕರಣ ಮಾಡಿ ತೆರೆದ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಖುರಾನ್‌ನನ್ನು

ಪಠಿಸುವುದು, ಇತರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉರಸ್ ಅತ್ಯಂತ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮುಸ್ಲೀಮರಲ್ಲಿದ್ದು 'ದೇವರ ಹಬ್ಬ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ-ಉತ್ಸವ ಹಿಂದೆ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ ನಂಬಿಕೆ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರೂಢಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಒಂದು ಮುಖವಾದರೆ ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಶಾಂತಿಯುತ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿ, ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ, ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ.

ii) ಸಂಪ್ರದಾಯ-ನಂಬಿಕೆಗಳು.

ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ರೂಢಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದಂತೆ ಬೆಸೆದು ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರು ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಬಿಗಿಯಾದ ನೆಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ನಂಬಿಕೆ-ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದೇ ನ್ಯಾಣದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಮನುಷ್ಯ ಜನಿಸಿದಾಗ ಮಾಡುವ ನಾಮಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಅವನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಯಾಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ-ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆತ ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಸತ್ತ ಮೇಲೂ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಶ್ರಾದ್ಧ-ತಿಥಿ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿ, ಚಿರಸ್ಮರಣೆ....... ಹೀಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾ ಸದಾ ಕಾಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಕುಲವಿರುವವರೆವಿಗೂ ಚಿರಾಯುವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯೊಂದಿಗೂ ನೆರಳಂತೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ, ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಾವಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾವೂ ಇಲ್ಲ; ಮಿತಿಯೂ ಇಲ್ಲ: ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ಮಾನವನ ಬದುಕಿಲ್ಲ. ಮಾನವನ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕು ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಮುಂಜಾನೆ ಏಳುವ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಬಲದ ಕಡೆ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಹೊರಳಿ ಏಳಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಂದಿಗೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ತೀರಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಡದೆ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದ ಒನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮೂಹಮಟ್ಟದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು

ಮಾತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಜೀವನ ಸುಖಮಯವಾಗಿರಲಿ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ತುಳಿಸಿ, ಅರಳಿ, ಬೇವು, ಬನ್ನಿ....... ಮುಂತಾದ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯಂದು ನಾಗದೇವತೆಗೆ (ಹುತ್ತಕ್ಕೆ) ಹಾಲೆರೆಯುವ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿವೆ. ಪಿತೃ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಡುವ, ಸತ್ತಾಗ ಮಾಡುವ ತಿಥಿ....... ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ನನ್ನ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೇ ಆಚರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ.

❖ **ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ–ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಗಡಿ ನ್ಯಾಯ, ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಗಳು.

೧. **ಗಡಿನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಿತವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದ್ದು. ಹತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ, ಗ್ರಾಮದ ಗಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಸಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಗಡಿ ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡರಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲಾ ಈ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸುತ್ತಿಲಿನ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹಳ್ಳಿ–ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ, ಒಂದು ಜನಾಂಗದವರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜನಾಂಗದವರ ಕಲಹ, ಬೇರೆ ಊರಿನವರೊಂದಿಗೆ ಕಲಹ, ಗಲಭೆ, ಹೊಡೆದಾಟ........ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಊರಿನ ಗಡಿ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ತೀರ್ಮಾನ ನೀಡುವ, ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ನಮ್ಮೂರಿನ ನಾಡಗೌಡರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಯಜಮಾನರು–ಜಾತಿಯ ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ನಡೆಸುವ ಗಡಿನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು, ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ಗಡಿ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳಿವೆ. ಇದು

ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಸರ್ವರ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ.

೨. **ಜಾತಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ನ್ಯಾಯಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರೆ ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡರ (ಯಜಮಾನ) ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗವಿದ್ದು, ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟು-ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದವರಿಗೆ ಜಾತಿ ಮುಖಂಡರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ದಂಡ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಜಾತಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಿಂದಲೂ ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ಈ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ನ್ಯಾಯ ನಡೆಯುವುದು ಆಯಾಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ದೇವಾಲಯ, ಸಮುದಾಯ ಭವನ, ಅಥವಾ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರ (ಕಣಗಿಲೆ ಮರ, ಬನ್ನಿಮರ, ಅರಳೀಮರ)ದ ಕೆಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿನ ಅಂತಃಕಲಹ, ಜಮೀನಿನ ವಿಚಾರ, ಕಳ್ಳತನ...... ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಯಾಯ ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾತಿಯ ಯಜಮಾನರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೆಂದು ಸಾಬೀತಾದವರು, ಪಂಚಾಯಿತಿ ನೀಡುವ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ರಾಜಿಯಾಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ರೀತಿ ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಥವಾ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಲಿಖಿತ ಕಾನೂನಿನ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ನೀಡುವ ತೀರ್ಮಾನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ಒಪ್ಪುವ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಆಗಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಕಾನೂನಿನ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದೂ

[illegible]

ಉಂಟು. ಆದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಶೇ. ೮೦ರಷ್ಟುಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಜನಾಂಗ ಅಥವಾ ಗಡಿ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿ-ಅಪ್ಪಿ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗವಾದರೂ ಸತ್ಯ. ಇದು ಗ್ರಾಮದ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

❖ **ತೂಗುಗೊನೆ ಕಟ್ಟುವುದು:-** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮನವರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ರಥಕ್ಕೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ 'ತೂಗುಗೊನೆ' ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಬಾಳೆಗೊನೆಯು ಮೋತೆ ಮುರಿದಿರಬಾರದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು, ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ತಾವು ಹರಿಸಿಕೊಂಡ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರಥದ (ಸಿಡಿ) ಬಳಿಗೆ ತಂದು, ರಥಕ್ಕೆ ತೂಗುಗೊನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ರೀತಿ ಬಂದ ಸಾವಿರಾರು ತೂಗುಗೊನೆಗಳಿಂದಲೇ ರಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

❖ **ಗೋವಿನ ಪೂಜೆ:-** ಕಾಮಧೇನು ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗೋವು ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಗೋವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೇ ವಿಶೇಷ. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ದನ-ಕರು-ಹೆಮ್ಮೆ-ಕೋಣಗಳ ಮೈಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಅವುಗಳ ಕೋಡುಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ, ಹೂವಿನ ಹಾರ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ಸಿಹಿ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಹಸುಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅನಂತರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ದನ-ಕರುಗಳನ್ನು ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಕಿದ ರೈತರ ಹೆಮ್ಮೆ, ಅಭಿಮಾನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆ ಮುಂದೆಯೂ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ದನ-ಕರು-ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಅರಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡು ಬಸಪ್ಪನ ಗುಡಿಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಹಸು ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದನ-ಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ರೈತರ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ 'ಕೂಡಿ ದುಡಿವ ಗೆಳೆಯ'ರಾದ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾಯಿಲೆ,

ತೊಂದರೆ, ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಈ ದಿನ ದನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಬಿಡುವು. ಅವುಗಳಿಗಾಗಲೇ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇವನ್ನು ದಿನವಿಡೀ ತಿಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿರಮಿಸುತ್ತವೆ. ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ದುಡಿವ ಗೋವುಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ.

❖ **ಗಣಪನ ಪೂಜೆ:–** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದರೆ 'ಗಣಪನ ಪೂಜೆ'. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಬಿದ್ದ ತರುವಾಯ ರೈತನ ಕೃಷಿಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಚುರುಕು ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಹದವಾದ ಹೊಲಗಳಿಗೆ 'ಅಗೆ' (ಸಸಿ) ಹುಯ್ಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ಮುಂಗಾರಿನ ಮೊದಲ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಾಗ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರಲಿ, ಹುಲುಸಾದ ಬೆಳೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ರೈತರ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೆಡಿಗೆ (ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಹೆಣೆದ ಪುಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಕುಕ್ಕೆ) ಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಅರಿಶಿಣ-ಕುಂಕುಮ, ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿ ದನದ ಸಗಣಿಯ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಸಿರು ಗರಿಕೆಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ (ಇದನ್ನು ಗಣಪನೆಂದು ಕರೆವರು) ಅರಿಶಿಣ-ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜದ ಧಾನ್ಯ ತುಂಬಿದ ಕುಕ್ಕೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ 'ಅಗೆ' (ಸಸಿ) ಹುಯ್ಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ಮುಡಿಪು ಎತ್ತುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ:–** ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ನಿಗಧಿ ಪಡಿಸಿದ ಹಣ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೩೦-೫೦ರೂ) ವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಿಂದಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ (ಇದನ್ನೇ ಮುಡಿಪು ಎತ್ತುವುದು ಎನ್ನುವರು). ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಮಿನ ಯಜಮಾನರು-ಮುಖಂಡರು, ನಾಡ-ಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ (ಕೆ. ಆರ್. ಎಸ್) ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಬಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಪರ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಂಟು ರೋಗಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತಲ-ತಲಾಂತರದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿದ್ದು, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಜನರು ಇಂದಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ

ಗ್ರಾಮವು ಶಾಂತಿ, ಸುಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಬದುಕಿನ ಜಟಕಾಬಂಡಿ ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ನಂಬಿಕೆಗಳು:– ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅವನ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬಿರುತ್ತದೆ. ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗೆರೆ ಎಳೆದು ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಇದು ನಂಬಿಕೆ, ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದ ಹಿತವನ್ನು ಸದಾ ಬಯಸುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸರ್ವರ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಗುರು–ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವ, ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಗಳಾದ ದೇವರು–ಪ್ರಕೃತಿ....... ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದು. ಇವುಗಳಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಭಾದೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಮಾನವೀಯವಾದ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಥ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾರಕಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೋ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೋ ಮಾನವನ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆಚರಣೆ–ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅದು ನಂಬಿಕೆಯೇ. ಬಹುಶಃ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬ–ಆಚರಣೆ–ಉತ್ಸವಗಳಾವುವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

❖ **'ಹೆಡಿಗೆ ಪರ'**:– ಈ 'ಹೆಡಿಗೆ ಪರ' (ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೆಡಕ್ ಪರ) ಎಂಬ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು, ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು

ಬರುತ್ತಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಈ ಹಬ್ಬದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಮುಖರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ನಾಡ ಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಒಂದು ಸೋಮವಾರದಂದು ಊರಿನ ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಯ ಅಂಚಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಕಾಡಿನ 'ಮಠದ ಬಾರೆ'ಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರದೆ ಬರಗಾಲ, ಕ್ಷಾಮ, ತಲೆದೋರಿದಾಗ 'ಮಳೆ ಬರಲಿ' ಎಂದು ಪೂರ್ವಜರು ಇದನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗದವರು (ದಲಿತರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ದಲಿತರು ಹೆಡಿಗೆ ತರುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಲ್ಲ 'ಪರ'ದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ) ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮುದ್ದೆ, ಅನ್ನ, ಸಾಂಬಾರು, ಕಾಳು, ಪಲ್ಯ....... ಮುಂತಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಒಂದು ಹೆಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸು. ೧.೦೦ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೂಚನೆಯ ತಮಟೆ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹೋದ ಬೆನ್ನಲ್ಲೇ ಈಗಾಗಲೇ ಆಹಾರ ತುಂಬಿಸಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಹೆಡಿಗೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಯ ಏರಿ ಮೇಲೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಗಿ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾದೇಶ್ವರ-ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಯಾದ ಕರಿಯಮ್ಮ ತನ್ನ 'ದೇವರ ಗುಡ್ಡ'ನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಕೇಳುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆರೆ ಯಾವಾಗ ತುಂಬುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಕೋರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ದೇವತೆ ಹೇಳಿದ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಕೆರೆ ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದು, ಅದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಹಿರಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆರೆಗೆ ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯ ಜಲಾಶಯದ ಕಾಲುವೆ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿ ಈಗ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಖಾಲಿಯಾಗುವುದೇ ಅಪರೂಪ. ಆದರೂ ಈ ದೇವರನ್ನು ಕೇಳುವ ಪದ್ಧತಿ

ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ದೇವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

ಹೀಗೆ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗದವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತಂಡಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತು ಜನಾಂಗದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಿಂದಲೂ ತಂದಿರುವ 'ಹೆಡಿಗೆ'ಯಲ್ಲಿನ ಆಹಾರವನ್ನು ಅನ್ನ, ಸಾಂಬಾರು, ಮುದ್ದೆ, ಪಲ್ಯ...... ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ಯವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ಸರದಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸು–ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡಿ ಬರುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ. ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವುವಾಗಲೇ ಕಾಕತಾಳೀಯ ಎಂಬಂತೆ ಅದೂವರೆವಿಗೂ ಬೀಳದೇ ಇರುವ ಮಳೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದಂತೆ ಬರುವುದೂ ಉಂಟು. ಅದೇನೇ ಆಗಲಿ ನಾವು–ನಮ್ಮವರು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಆಚರಿಸುವ ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಬ್ಬ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

❖ **ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಂತ ಕಥೆ:**

ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಸುಮಾರು ೩೦೦ (ಮೂರು ನೂರು) ವರ್ಷಗಳಿಗ ಹಿಂದೆ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಆಡು, ಕುರಿ ಮೇಯಿಸಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯ ದಾಹ ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಾಂಬೂಲ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಎರಡು ನುಣುಪಾದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂನಂತೆ, ಮತ್ತೆ ನಾಳೆಯೂ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಚ್ಚಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೆಡೆ ಇಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಬಂದನಂತೆ. ಆದರೆ ತಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕೈ ಚೀಲ ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ಆ ಎರಡೂ ನುಣುಪಾದ ಕಲ್ಲುಗಳು ತನ್ನ ಕೈ ಚೀಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡೂ ಕಲ್ಲುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ದೊಡ್ಡಮ್ಮ–ಕರಿಯಮ್ಮ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗಲು ಆತ ಆ ಎರಡೂ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಹೊರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ

ಪೂಜಿಸಿದನೆಂಬ ಕಥೆಯಿದೆ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಈ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದವರ ಮನೆತನದವರೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

❖ **ಹರಕೆಯ ಕೋಣ:–** ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆ ಹಬ್ಬವಾದ ಕರಿಯಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 'ಹರಕೆಯ ಕೋಣ'ಗಳು ದೂರದೂರಿನಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ರಥೋತ್ಸವದ ದಿನದಂದೇ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಇವುಗಳು ದೇವಿಯ ದೈವಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹರಕೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಕೋಣಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹರಕೆಯ ಕಾಸನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದು, ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ೧೫–೨೦ ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಮುನ್ನವೇ ದೂರದೂರುಗಳಿಂದ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ದೂರದ ಊರಿನಿಂದ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಇನ್ನೂ ೧೫ ದಿನಗಳಿರುವಾಗಲೇ ಹೊರಟ ಹರಕೆಯ ಕೋಣಗಳು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿ–ಇಲ್ಲಿ ಮೇವನ್ನು ಅರಸಿ ಮೇಯುತ್ತಾ, ಸರಿಯಾಗಿ ಹಬ್ಬದ ರಥೋತ್ಸವದ ದಿನವೇ ನೇರವಾಗಿ ದೇವಾಲಯದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಾಂಗಣದ ಮುಂದೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೂರದ ಕೊಡಗು, ಮಡಿಕೇರಿ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹರಕೆಯ ಕೋಣಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ನಂಬಿಕೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬದ ದಿನವೇ ಕೋಣಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಬಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತೆಂದು (ಈಗ ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಬದಲಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬರುವ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಕಳ್ಳ–ಕಾಕರು ಹಿಡಿದು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಇಂದು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಭಕ್ತಾದಿಗಳೇ ನೇರವಾಗಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಹರಕೆಯ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನಾಡಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗದ ಯಜಮಾನರು–ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಹರಾಜು ಹಾಕಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಕಳೆದ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹರಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೬೦ ಕೋಣಗಳು ಬಂದಿದ್ದು,

[illegible]

ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ (೧,೦೦,೦೦೦) ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಹರಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಜಂಟಿ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೇವಾಲಯದ ಖರ್ಚು–ವೆಚ್ಚ–ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

❖ **ಬಾಯಿ ಬೀಗ ಪದ್ಧತಿ:–** ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಎಂದರೆ 'ಬಾಯಿ ಬೀಗ ಪದ್ಧತಿ'. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳು ದೂರವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರಿಯಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಈ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳು ದಿನಪೂರ್ತಿ ಮಡಿಯಿಂದ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, 'ಬಾಯಿ'ಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ತಂತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ದಬ್ಬಳದಂತೆ ಚೂಪಾದ ಮೂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚೌಕಾಕಾರದ ತಂತಿಯನ್ನು ಎರಡೂ ದವಡೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಹಿಡಿದು ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಸಿಡಿ (ರಥ)ಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದವರೆವಿಗೂ ಬಂದು, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ, ದೇವಾಲಯದ ಪೂಜಾರಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಹರಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಾವು ಬೇಡಿ ಹರಿಸಿಕೊಂಡ ಕಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹರಿದು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡವರಿಗಷ್ಟೇಯಲ್ಲದೇ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ 'ಕುವಾಲಿ ಬಾಯಿ ಬೀಗ' ಎಂಬ ಆಚರಣೆಯಿದ್ದು ಮಗುವಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದ ಕುವಾಲಿಗೆ ಬಾಯಿಬೀಗ ಚುಚ್ಚಸಿ, ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ತಂದೆಯವರು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಧದಕಡ್ಡಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಸಿಡಿಗೆ ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಂಟುರೋಗ, ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಾಯಿ ಬೀಗದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಂತೆ ಒಂದು, ಎರಡು, ವರ್ಷಗಳು ಆಚರಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವರು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಈ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತೀರಿಸುವ ತನ್ಮೂಲಕ ದೇವಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನೂರಾರು ಭಕ್ತರು ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

❖ **ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದವರ ನಂಬಿಕೆ:–** ಗ್ರಾಮದದಲ್ಲಿರುವ ಜ಼ಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿಯೂ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ (೧೯೦೬)ದೆಂದು ನಂಬಲಾದ ಜ಼ಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸು. ೫೦೦ ವರ್ಷಗಳ

ಹಿಂದೆಯೇ ಜಲಾಲುದ್ಧೀನ್ ಷಾ ಖಾದಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳು ಸಜೀವವಾಗಿ ಐಕ್ಯವಾದರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು ಈಗಲೂ ಮಸೀದಿಯ ಹಿಂದೆ ಗೋರಿಯಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಗೋರಿಯಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಗೋರಿಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಗೋಡೆಯಿಂದ ರಕ್ತ ಸುರಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತ್ತೆಂದೂ ಅನಂತರ ಗೋರಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯದೇ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು, ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇಂದಿಗೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಧರ್ಮ ಗುರುವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರಿದ್ದು ನಿಜಾಂವುದ್ದೀನ್ ಷಾ ಖಾದಿ ಎಂಬುವರು ಗ್ರಾಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಗನಹಳ್ಳಿ ಬಳಿ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರ ಮಹದೂಮ್ ಅಲಿ ಷಾ ಖಾದಿ ಎಂಬುವವರು ಮುಸ್ಲೀಮರ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೋರಿಗಳಿದ್ದು. ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬಲವಾಗಿದ್ದು, ಅಂದರಂತೆ ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೆರೆ–ಏರಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಂತ ಕಥೆಯ ನಂಬಿಕೆ.

ಗ್ರಾಮದ ಕೆರೆಯ ಏರಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಜನ ಜನಿತವಾದ ಒಂದು ದಂತ ಕಥೆ ಇದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗುವ 'ಕೆರೆಗೆಹಾರ'ದ ಕಥೆಯಂತೆಯೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ 'ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆ'ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಲಿದಾನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ದುರಂತ ದಂತ ಕಥೆಯಿದೆ.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸು. ೧೯೨ ಎಕರೆ ೮ ಗುಂಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೆರೆಯಿದ್ದು, ಬಾಣಂತಿ ತನ್ನ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಳಾದಳೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂತೆ ಈಗಲೂ ಇದನ್ನು "ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆ" ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸು. ೩೬೦ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕೆರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಹಾಲನಾಯಕ, ಹೆಳವಯ್ಯ, ಭಂಗಿ ಬ್ಯಾಟಪ್ಪ, ಲಂಕಯ್ಯ ಮುಂತಾದದವರು ದುಡಿದಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಲಾ ೫ ಎಕರೆ ೧೦ ಗುಂಟೆ ಜಮೀನನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜಮೀನನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಇವರುಗಳ

ಮನೆತನದವರು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆರೆ ಮೈಸೂರ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದದ್ದೆಂದು ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಅರಸರ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಶಂಭೇಗೌಡರೆಂಬುವರು ಈ ಕೆರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿಗಧಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತು ಕೆರೆಯ ಏರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಏರಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದ ಗೌಡರು ಒಂದು ದಿನ ಹಗಲೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಅವರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ "ನಿನ್ನ ಬಾಣಂತಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿ ನೀಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೆರೆ ಏರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿ ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದ ಗೌಡರು ಎಚ್ಚರವಾಗಿ, ಎದ್ದು, ಮಂಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಅವರ ಸೊಸೆ 'ಮಂಚಮ್ಮ'ಳೆಂಬ ಬಾಣಂತಿ ತನ್ನ ಹಸುಗೂಸಿನೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆಕೆ "ನಾನೊಬ್ಬಳು ಅಹುತಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಹತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಾದರೆ ನಾನೇ ಕೆರೆಗೆ ಅಹುತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು", ಹೇಳಿ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕೆಯೇ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಒಳಗೆರೆಹಳ್ಳಿ, (ಬಾಣಂತಿ ಮಂಚಮ್ಮನ ತವರೂರು) ಗೇರದಡ, ಚಿಕ್ಕ ಭೇರ್ಯ, ಸುಗ್ಗನ ಹಳ್ಳಿ, ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿ, ಬಟಿಗನ ಹಳ್ಳಿ ಏಳು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಡಂಗೂರ ಸಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಣಂತಿ ಮಗುವನ್ನು ಭಾರವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ಹರಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪೂಜೆಗೆ ಮಗಳು ಬಲಿದಾನವಾಗುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ದುಃಖಿತರಾದ ಆಕೆಯ ತಾಯಿ ಮನೆ (ಒಳಗೆರೆ ಹಳ್ಳಿ)ಯವರು ಯಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮಂಚಮ್ಮ ತನ್ನ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಕೈಯೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು 'ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮನೆ, ಊರು ಹಾಳಾಗಲಿ' ಎಂದು ಶಾಪ ನೀಡಿ 'ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹರಿಸಿ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಈಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಕೈಯಿಂದ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಹಸ್ತದ ಮಾಸುತ್ತಿರುವ ಗುರುತುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಈಕೆಯ ಶಾಪ ನಿಜವಾಯಿತೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಇಂದು ಒಳಗೆರೆ ಹಳ್ಳಿ ನಾಶವಾಗಿ ಕೇವಲ ಕಥೆ,

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಾಣಂತಿ ಮಂಚಮ್ಮನ ಅತ್ತೆ–ಮಾವನ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರೂ ಇಂದಿಗೂ ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿ ಬಾಣಂತಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಣಂತಿ ಮಂಚಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಅಹುತಿಯಾಗುವ ದಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಕೆರೆಯ ಏರಿಯಿಂದ ಕಡಿದಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಆಕೆ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾಯಿ–ಮಗುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಏರಿಯಿಂದ–ಕೆರೆಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಹಸುಗೂಸನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕಡೆ ಕೆರೆಯ ಏರಿ ಒಡೆಯುವುದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಕೆ ಇಳಿದು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳೂ ಈಗಲೂ ಇದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು 'ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಹಬ್ಬಿಗೆ' ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕೆರೆ ತುಂಬಿ ಕೋಡಿ ಹರಿದಾಗ ಈ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಊರಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾದ ಬಾಣಂತಮ್ಮನಿಗೆ, ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬಾಗೀನ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಈ ಕಡೆ ಮಂಚಮ್ಮ ಕೆರೆಗೆ ಅಹುತಿಯಾದ (ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಗಂಡನಾದ ಸೋಮಲಿಂಗೇಗೌಡನು ಊರಿನಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈತ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಗೆದ್ದು, ಊರಿಗೆ (ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿ) ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಆತನ ಮನೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಯಾರೋ ದಾರಿ ಹೋಕರಿಂದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆರೆಗೆ ಅಹುತಿಯಾದ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆತ ಎದೆಯೊಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಈತ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಹೊಲವನ್ನು 'ಸ್ವಾಮಿ ದೇವರ ಹೊಲ' ಎಂದೇ ಕರೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮೊದಲ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು 'ಹೊನ್ನಾರು' ಕಟ್ಟುವುದು ಇದೇ ಹೊಲದಲ್ಲಿ. ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆನ್ನಾರು ಕಟ್ಟಿ ಉಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಕಥೆಯು ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ 'ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಕೇರಿ ಕೆರೆ'ಗೆ ಕಿರಿಸೊಸೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಆಹಾರವಾದ ಕಥೆಯಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ನಂಬಿರುವಂತೆ ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿ ಸೊಸೆ

ಭಾಗೀರಥಿ ಮಾವನ ಮನೆಯವರ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದು, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಹುತಿಯಾದರೆ, ಈ ಗ್ರಾಮದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಂಚಮ್ಮಳೆಂಬ ಬಾಣಂತಿ ತನ್ನ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸತ್ಯ ಕಥೆ. ಎಂದೇ ನಂಬಿ ವಾದಿಸುವವರಿಗೇನೂ ಬರವಿಲ್ಲ. ಏನೇಯಾಗಲಿ ಕೆರೆಗೆ ಅಹುತಿಯಾದ ಬಾಣಂತಿ ಮಂಚಮ್ಮ, ಜನ ಮಾನಸರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಬದುಕಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಇಂತಹ ಕೆರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಬಲಿದಾನದ ಕಥೆಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮೂಹದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಿಂದ ಬಲಿಯಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳು ನಾಡಿನುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿವೆ. ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಲಿಯಾಗಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಕೆರೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಬೇಕು. ಅಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಚಿತೆಯೇರುವ ಸತಿ ಸಹ ಗಮನದಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳಿದ್ದ ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತ್ಯಾಗ-ಬಲಿದಾನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುರುಹುಗಳೂ ಕಥೆಗೆ ಮೂಕ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಮೌನವಾಗಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

iii) **ಜನಪದ ಕಲೆ:-** ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಉಸಿರು ಶ್ರಮದಾಯಕ ಬದುಕಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬೇಸರಿಕೆ ಕಳೆಯಲು, ಮನೋರಂಜನ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದವುಗಳೇ ಈ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು, ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಒಗಟು, ಒಡಪು, ಕಥೆ, ವ್ಯಾದಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುವುದು, ತಮಟೆ ಬಡಿಯುವುದು....... ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವುದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಪೆ ಹಾಸಿ ಕುಳಿತು ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಹಾಡು-ಹರಟೆ, ಒಗಟು-ಒಡಪು, ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಡುವಿನ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಹಾಡು, ಕುಣಿತ...... ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ದಲಿತ ಜನರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇವರು ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ನಾಟಿ ಪದ,

ಗ್ರಾಮ ದೇವರ ನಾಮ ಸ್ತುತಿ, ಭತ್ತ ಕಟಾವು ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಡುವ ಪದ ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ಬೀಸುವಾಗ, ಹಾಡುವ ಪದಗಳು, ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಪದಗಳು ಅಲ್ಲೊಮ್ಮೆ-ಇಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ವಿರಳವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸುನಾಮಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಲುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ಕೊಂಡಿಗಳಂತಿರುವ ಕೋಲಾಟ, ತಮಟೆ ಬಡಿಯುವುದು, ಹಾಡು, ಕುಣಿತಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕೆಲವು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ, ಸೇರಿದ ಗೌರಮ್ಮ, ನಂಜಪ್ಪ, ಕಾಳಮ್ಮ, ದೇವಮ್ಮ, ಮಾದಯ್ಯ....... ಮುಂತಾದವರು ಈ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಕಥೆ, ಒಡಪುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪ್ಪಾರ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ಗೌರಮ್ಮ, ಕಳಸಮ್ಮ, ತಾಯಮ್ಮ....... ಮುಂತಾದವರು ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ನಾಟಿ ಪದ, ಕರಿಯಮ್ಮನ ಸ್ತುತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮದ ಇತರ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ-ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹಾಡು ಗೊತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವವರೂ, ಹಾಡುವವರು ದೊರೆಯದಿರುವುದು ಅಥವಾ ಇಂಥ ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಲ್ಲವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯವಾದರೂ ಸತ್ಯ.

ಇನ್ನು ಹರಿಕಥೆ-ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ, ನೋಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶನಿಪ್ರಭಾವ, ಭಭ್ರುವಾಹನ...... ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ನಾಟಕ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ 'ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಡ್ರಾಮಾ ಸೀನ್ಸ್' ಕಂಪನಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಒಲವು ಗ್ರಾಮದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಳೆದ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿ ನಾಟಕಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಬದಲಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ನರ್ತನ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದರ ತಂಡ(ಎ. ಸಿ. ಸಿ. ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಗ್ರೂಪ್)ವಿದ್ದು. ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಮನೋರಂಜನೆಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಗಳೂ ಇಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೂರದರ್ಶನ, ಸಿನಿಮಾ, ಮೊಬೈಲ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿವೆ. ಇಂಥ ಕಲೆಗಳು ಅವಸಾನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣ, ಇದಕ್ಕೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವೂ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ: ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು, ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ, ಲೇಖನ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಪು. ೩೬೧, ಲೇ. ಡಾ. ರಾಜೇಗೌಡ, ಹೊಸಹಳ್ಳಿ. ಕ.ಅ.ಪ್ರಾ. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮುದ್ರಣ, ೨೦೧೩.

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ: ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಡಾ. ಬಸವರಾಜು ಕಲ್ಗುಡಿ, ಪು. ೩೭೦, ಲೇಖನ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಲೇಖಕ: ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಹಿರೇಮಠ.

೩. ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮಹಾ ಸಮನ್ವಯ ಡಾ. ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ. ನಾಗೇಶ್, ಪು. ೧೭, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ. ಪ್ರ.ಮು. ೨೦೧೧.

೪. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಕೋಶ ಸಂಪುಟ–೧, ಸಂ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್. ಪು. ೩೯೮, ಲೇಖನ : ಜಾತ್ರೆಗಳು ಲೇಖಕ ಕೆ.ಟಿ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ : ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ–ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕೊಂಡಿ. ಸಮಾಜದ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಒಂದಾಗಿವೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಧ್ವನಿ, ರೋಗಗ್ರಸ್ಥ ಸಮಾಜದ ಚಿಕಿತ್ಸಕ. ಸಮೂಹದ ಹಿತವೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ, ಯಾವುದೇ ಮುಲಾಜಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ನೇರ, ದಿಟ್ಟ ಬರಹಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. **"ಪತ್ರಿಕೆ ಸಾಮೂದಾಯಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮ. ಅದಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಚನೆ–ಯೋಜನೆಗಳು ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ನೆರವು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಜನರ ಅಗತ್ಯಗಳು, ಅಡ್ಡಿ–ಆತಂಕಗಳು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ ಬೇಕು. ಸಮರ್ಥವಾದ ಪತ್ರಿಕಾ ಮಾಧ್ಯಮವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ"**[1] ಎಂಬ ಮಾತು ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಳು–ಕೊಡುಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಇಂದು ಮುದ್ರಣ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲದಿಂದಾಗಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಓದುಗರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಸುದ್ಧಿ ಸಮಾಚಾರ ಮುಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿವೆ. ಪತ್ರಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಜೀವನವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ. 'ಖಡ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಲೇಖನಿ ಹರಿತವಾದದ್ದು' ಎಂಬ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ. ಇದು ಪತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಕಾ ಮಾಧ್ಯಮ (ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ) ಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್, ಕರ್ಪೂರವಳ್ಳಿ ಮಹಾದೇವ್, ಸಿ. ಸಿ. ಮಹಾದೇವ...... ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿನಿರತ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಚಂದನ್, ನಾರಾಯಣ ಮಹಾದೇವ ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿ ಮಹೇಶ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿದಿನ ಗ್ರಾಮದ,

[illegible]

ಓದುಗರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್, ವಿಜಯವಾಣಿ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ, ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮೈಸೂರು ಮಿತ್ರ, ಆಂದೋಲನ, ಪ್ರಜಾನುಡಿ, ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ...... ಇತ್ಯಾದಿ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಓದುಗರ ಮಡಿಲನ್ನು ತಲುಪಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಂಪ್ರತಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದ ಓದುಗರ ಜ್ಞಾನ ದಿಗಂತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮದ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರರಾದ ಬಟಿಗನಹಳ್ಳಿ ಮಹೇಶ್ ಮತ್ತು ಕರ್ಪೂರವಳ್ಳಿ ಮಹಾದೇವ್‌ರವರು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಿನಿರತ ವರದಿಗಾರರಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನುಳಿದವರು ಪತ್ರಿಕಾ ವಿತರಕರೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವರದಿಗಾರರಾಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಆಗು–ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬ–ಹರಿದಿನ, ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಗ್ರಾಮದ ದೇವಾಲಯಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಓದುಗ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಮದದೊಂದಿಗೆ ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಕೂಡ ಜನರ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಶೇ. ೯೦ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶನ, ರೇಡಿಯೋ, ಮೊಬೈಲ್ ಗಳಿವೆ. ಈ ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜನರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದು, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಹೊಂದಿರುವ ಗಣಕಯಂತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ರೇಡಿಯೋ, ಮೊಬೈಲ್, ಟವರ್‌ಗಳೂ (ಗೋಪುರ) ಇದ್ದು ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ, ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಜ್ಯುಸ್ಯಾಟ್ ಆಧಾರಿತ ಪಾಠ ಬೋಧನೆಗಳೂ, (ಕಂಪ್ಯೂಟರ್) ಗಣಕಯಂತ್ರ ಆಧಾರಿತ ಪಾಠ ಬೋಧನೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ತಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಇಂದು ದೂರದರ್ಶನದ ಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಚಲನ ಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಜೀವನ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಈ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಬಳಕೆಯೊಂದಿಗೆ. ಇಂತಹ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮದ ಯುವ ಜನತೆ ಸದಾ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ

ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸತ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದು ಹಿತ-ಮಿತ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ತುರ್ತು, ಅನಿವಾರ್ಯತೆ, ಇಂದು ಉದ್ಭವವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಗಣಕ ಯಂತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಶಾಲೆಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಜನವರಿತು ಹಿತ-ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಮಾರಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

[illegible]

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ. ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು, ಡಾ. ಬಸವರಾಜು ಕಲ್ಗುಡಿ, ಪು. ೬೦೩. ಲೇಖನ, ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಲೇ. ಡಾ. ನಿರಂಜನವಾನಳ್ಳಿ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

(ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ತ ಚಿತ್ರಣ)

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು (ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ತ ಚಿತ್ರಣ)

ಸಮಾಜ ನಿತ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಶೀಲ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತದ್ದು, ಪರಿವರ್ತನೆ ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಮ ಕೂಡ. ಅದರಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಹುಟ್ಟು ಗುಣ. ಕಾಲ ಚಕ್ರದ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲಿಕಿದಾಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನಜೀವನ ಇಂದು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ತನ್ನ ಒಡಲೊಳಗಿನ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ರೀತಿ–ನೀತಿ, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಯತ್ತಾ ಮುಖ ಮಾಡಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಇಂದು ತನ್ನ ಮೂಲ ಅಂತಃ ಸತ್ವವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡು, ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಜಾಗತೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾರತದ ಯಾವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಇಂದು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದು–ಕೆಟ್ಟದರ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೇ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಭರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. **"ಇಂದಿನ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಕರಣಗಳಾದ ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ, ಖಾಸಗೀಕರಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಕಾರಣ ಪರಿಣಾಮಗಳು ನಮ್ಮ ನೆಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬ ಪಂಚಭೂತಗಳು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಕೊರಗು ಒಂದು ಕಡೆ ಬಾಧಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ದಿಗಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಥ ಭೀಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು 'ಜಾಗತೀಕರಣದ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರ "ಕೊಳ್ಳು ಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ"ಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಭಸ್ಮಾಸುರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವುದು ತುಂಬಾ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜನಪದ ಜೀವನ, ದೇಶಿಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗುತ್ತವೆ."**[1] ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ, ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ, ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯ ದಾಪುಗಾಲನ್ನಿಟ್ಟು, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕುರುಹಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ತನ್ನ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಬರುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣವೆಲ್ಲವೂ ಮಾರಕವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಚಲನಶೀಲತೆ ಎಂಬುದು ಸಮಾಜದ ಹುಟ್ಟು ಗುಣ. ಅದು ಆವಶ್ಯಕವೂ ಅಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರಕವೂ ಹೌದು. ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಕೂಡ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳು ತನ್ನ ಮೂಲ ಬಿಗಿ ಬಂಧತ್ವದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಮೋಜಿನ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನಜೀವನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ ಗ್ರಾಮದ ನಿಜವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂತಃ ಸತ್ವದ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಗಿ ಕೇವಲ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡು ಕೊಂಡ ಮಹತ್ತರವಾದ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಬಾಯಿ ಬೀಗ, ಸಿಡಿ, ಶಾಸನ, ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ...... ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಆಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಲಹದಿಂದ ಇಂದಿನ ಯುವ ಜನತೆ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕೈಚಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅವರು ಹೇಳುವುದೊಂದೆ 'ತಲ ತಲಾಂತರದಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ' ಎಂಬ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಮಾತುಗಳಷ್ಟೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕಷ್ಟೇಯಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಮಾತೂ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ

ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಂದಿನ ಯುವ ಜನತೆಯ ಮೇಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮವು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದಲಾವಣೆಯ ಭರದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ತತ್ಫಲವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಚಿತ್ರಣವೇ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ನಗರೀಕರಣದ ಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮವು ರಸ್ತೆಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುವ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಿಯಲ್-ಎಸ್ಟೇಟ್ ಉದ್ಯಮಿಯವರೆಗೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಕಿ ಗಿರಿಣಿ, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್, ಸಾಮಿಲ್, ಗ್ಯಾಸ್ ಏಜೆನ್ಸಿ ನಡೆಸುವ ಉದ್ಯಮಿಯವರೆವಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್‌ಗಳಿವೆ. ಎರಡು ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳು, ಎರಡು ಸಾಮಿಲ್‌ಗಳು, ಅಲ್ಲದೇ ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಾಯಿತ ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೀ ತಮ್ಮಯ್ಯನವರು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಇಂದು ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ನಿಗಮ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಘಟಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯುತ್ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಇದೆ. ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳು, ತರಕಾರಿ, ಮೀನು, ಮಾಂಸ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ವಿವಿಧ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಬಿಡಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಹಣಕಾಸಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು...... ಹಲವಾರು ಫೋಟೋ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳು, ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮ, ಮದ್ಯದಂಗಡಿಗಳು, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮುದ್ರಣಾಲಯ....... ಪ್ರತಿದಿನ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಹೊಸ-ಹೊಸ ಅಂಗಡಿಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಿವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸದೃಢತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಏರುಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಮಾಟ-ಮಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಧಕಾರಗಳು ಬದಲಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಫಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಜನರು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ

ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜದ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಗುಣವೂ ಹೌದು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಗ್ರಾಮದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಜನರ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಸಿಡಿ-ಉತ್ಸವ, ಮದುವೆ-ಮುಂಜಿ, ದೇವರು...... ಇತ್ಯಾದಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಅಪಾರ ಭಯ-ಭಕ್ತಿ, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ, ಪ್ರೀತಿ-ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮದ ಜನರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಗ್ರಾಮವು ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸುನಾಮಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಇದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಂದಿನ ಕಟ್ಟು-ಪಾಡುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದಲಾಗುವ ದಿನಗಳಂತೂ ಬಹಳ ದೂರವಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜನಜೀವನ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಕ್ರಮಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. ೪. ಸಂಚಿಕೆ ೧, ಪು. ೧೪೬, ಲೇಖನ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂದು ಮತ್ತು ನಾಳೆ ಲೇಖಕ : ಡಾ. ಎಂ. ನಂಜಯ್ಯ ಹೊಂಗನೂರು.

ಸಮಾರೋಪ

ಸಮಾರೋಪ

ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ-ಪಟ್ಟಣಗಾಗಿ ಹಾದು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಪ್ರಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ 'ನಮ್ಮೂರು-ನನ್ನೋರು' ಎಂಬ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಸಮಷ್ಠಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ವ್ಯಷ್ಠಿ ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು. ಹೀಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯತ್ತಾ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಒಂದು. ಬದಲಾದ ಗ್ರಾಮ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕುಗ್ರಾಮದಿಂದ-ಹಿಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ನಗರೀಕರಣದತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮದ ಭವಿಷ್ಯ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಉಜ್ಜಲವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅತೀ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ವಲಸಿಗರಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ-ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸು ೮,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸು ೬,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮವು ಅನೇಕ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ನೆಲೆವೀಡು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಸಹ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಪಂಚದಂತಿದೆ.

ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕೆಯಿಂದ ಅನುಬಂಧದವರೆವಿಗೆ ೧೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಬರುವಾಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಖಿಯಾದ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಮೌಲ್ಯಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಮುಖ ಎಲ್ಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಂತ ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದ ಬದುಕನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆ-ಬೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ನಾಮ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಶಾಸನೀಯ, ಜಾನಪದೀಯ, ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೫ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆ-ಬೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಜನರ ಸಾಮೂಹಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ.

೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳಾದ ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆ-ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವ-ಉರಸ್‌ಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಜನರ ನಂಬಿಕೆ-ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಸಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೭ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೮ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ಫಲಿತಗಳನ್ನು, ಅಧ್ಯಯನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲಾಗಿದೆ.

೯ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪಕ್ಷಿ ನೋಟದೊಂದಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೦ನೇ ಹಾಗೂ ಕೊನೆ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೋಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಚಿತ್ರ ಸಂಪುಟ, ವಕ್ತೃಗಳ ವಿವರ, ಪರಾಮರ್ಶನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ, ಪತ್ರಿಕಾ ಸೂಚಿ, ಲೇಖನ ಸೂಚಿಯ ವಿವಿರಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ವಿಫುಲ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆರೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋರ್ಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಗಳಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ, ಹೊಯ್ಸಳರ ಸಾಮಂತರಾದ ದೊಡ್ಡ ಭೈರ ನಾಯಕ, ಚಿಕ್ಕ ಭೈರ ನಾಯಕರ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸ, 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ' ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಛಾಯೆಯುಳ್ಳ ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಮುಖಿಯಾಗಿ ಸಾಗಲು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗಾದ ಸ್ವ-ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ನುಂಗಿ-ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ 'ಕೊಳ್ಳುಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂದೇ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಪಿ ಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸತ್ವಯುತವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಎದುರಾಗಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಇದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಯುವಸಮುದಾಯದ, ಮುಖಂಡರ ಹೆಗಲಮೇಲಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕಳಚಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳು....... ಇತ್ಯಾದಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇವಲ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಎದುರಿಸ ಬೇಕಾಗುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

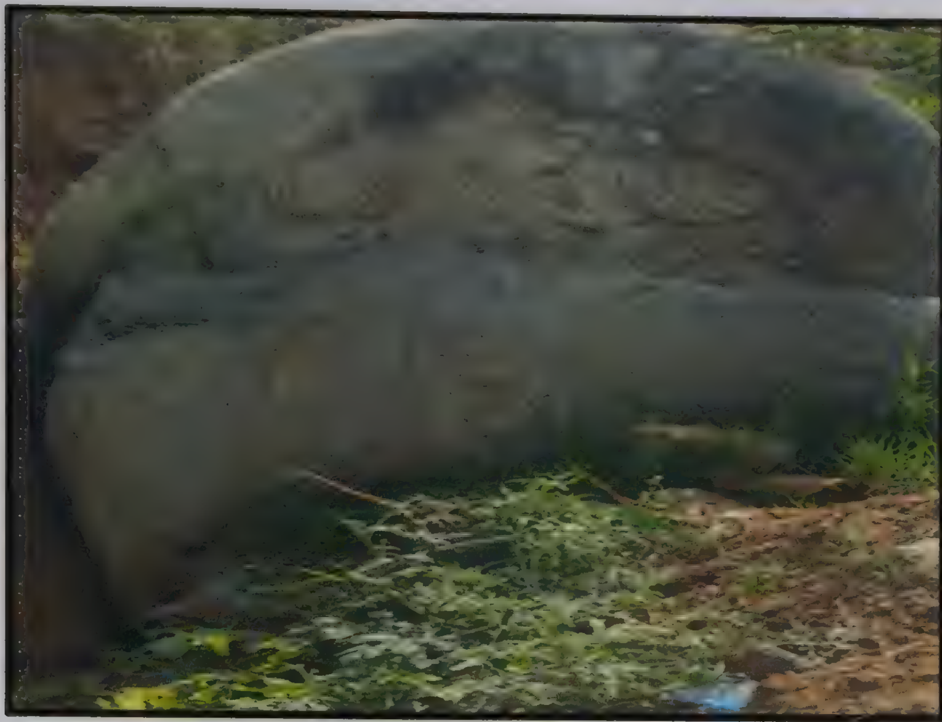
ಅನುಬಂಧಗಳು

i) ಚಿತ್ರಸಂಪುಟ

ii) ವಕ್ತೃಗಳ ವಿವರ

iii) ಪರಾಮರ್ಶನ

ಎ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ
ಬಿ) ಲೇಖನಸೂಚಿ
ಸಿ) ಪತ್ರಿಕಾಸೂಚಿ

ಭೇರ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಾಸನ

ಭೇರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಕ್ಷೆ

ಶ್ರೀ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ

ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವದ ದೃಶ್ಯ

ರಥದ ಸಿದ್ಧತೆ

ತೂಗುಗೊನೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ ರಥ

ರಥೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಭಕ್ತರು

ಬಾಯಿಬೀಗ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಕ್ತರು

ಬಾಯಿಬೀಗ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತ.

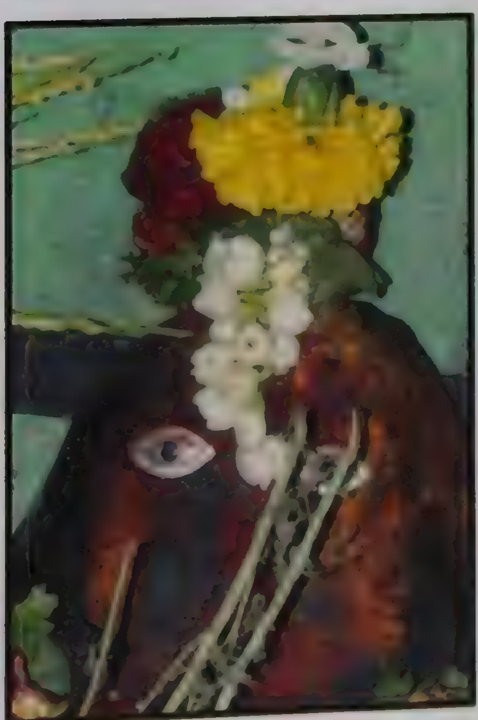
ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಂದ ಬಂದ ಹರಕೆಯ ಕೋಣಗಳು

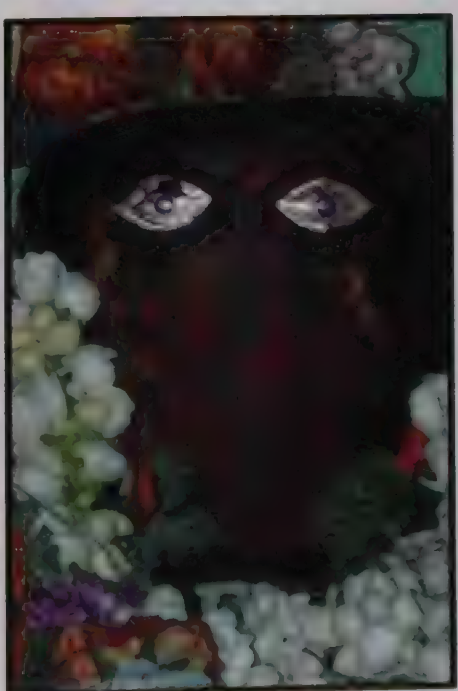

ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರನೋಟ

ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಕರಿಯಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳು

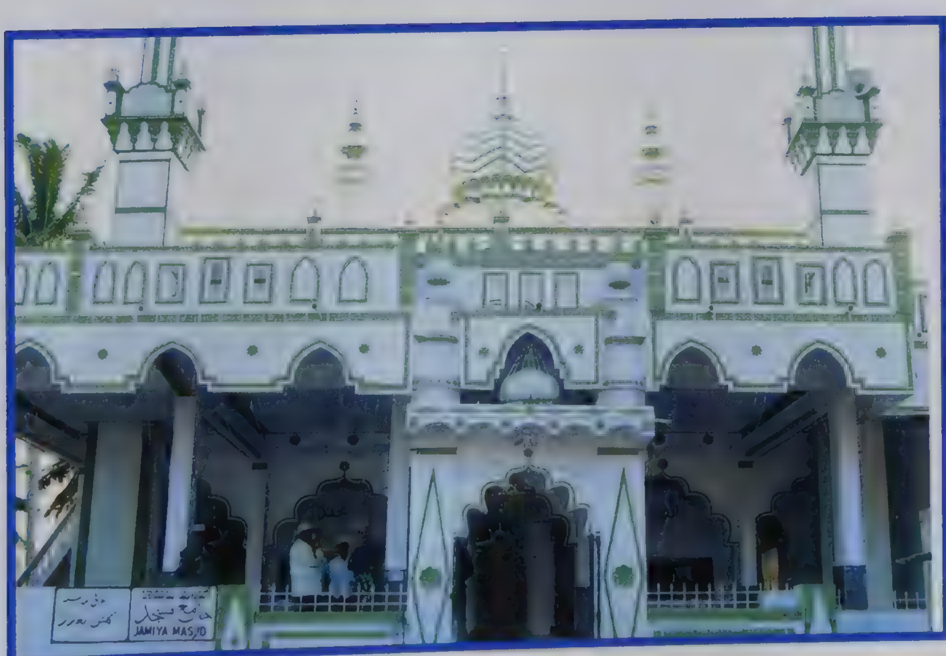
ಮೂಲ ಕಲ್ಲಿನ ದೇವತೆಗಳು

ಬಾಣಂತಮ್ಮನ ಕೆರೆ- ಏರಿ- ಮೆಟ್ಟಿಲು

ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿ

ii) ವಕ್ತೃಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಹೆಸರು ಶ್ರೀ/ಶ್ರೀಮತಿ/ಡಾ॥	ಸ್ಥಳ	ವಯಸ್ಸು	ಜನಾಂಗ	ಉದ್ಯೋಗ
೧	ಕಿರಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಬಿ.ಎಸ್.	ಭೇರ್ಯ	೩೬	ನಾಯಕ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೨	ಕುಮಾರ್	”	೬೨	ಕುರುಬ	ನಾಡಗೌಡರು
೩	ಕುಮಾರ್.ಬಿ.ಕೆ	”	೩೮	ಉಪ್ಪಾರ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಜಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಹಾಲಿ ಸದಸ್ಯರು
೪	ಕೌಶಿಕ್	”	೨೬	ಲಿಂಗಾಯಿತ	ಡೈರಿಯ ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಾಹಕ
೫	ಗಿರೀಶ	”	೨೮	ನಾಯಕ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
೬	ಗೋಪಾಲ ಬಿ.ಎಚ್.	”	೪೮	ಉಪ್ಪಾರ	ವ್ಯಾಪಾರ
೭	ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸಿ.ಎಂ.	”	೩೬	ಕುರುಬ	ವ್ಯಾಪಾರ
೮	ಜಮೀರ್ ಅಹಮದ್	”	೬೫	ಮುಸ್ಲಿಂ	ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡರು
೯	ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ಬಿ.ಟಿ	”	೬೫	ಉಪ್ಪಾರ	ಜನಾಂಗದ ಯಜಮಾನರು
೧೦	ದಿನೇಶ್ ಕೆ	”	೩೫	ಕುರುಬ	ವ್ಯವಸಾಯ
೧೧	ನದೀಂ ಪಾಷಾ	”	೩೫	ಮುಸ್ಲಿಮ್	ವ್ಯಾಪಾರ
೧೨	ನಯಾಜ್ ಪಾಷಾ	”	೩೫	ಮುಸ್ಲಿಮ್	ವ್ಯಾಪಾರ
೧೩	ನಾಗಣ್ಣ ಬಿ.ಕೆ.	”	೩೬	ಉಪ್ಪಾರ	ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕ
೧೪	ಪುಟ್ಟಮಾದಯ್ಯ	”	೬೨	ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ	ವ್ಯವಸಾಯ
೧೫	ಪುಷ್ಪ ಲತಾ	”	೩೪	ಲಿಂಗಾಯಿತ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೧೬	ಪ್ರಕಾಶ	”	೪೨	ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ	ವ್ಯಾಪಾರ
೧೭	ಬ್ಯಾಟಪ್ಪ	ಸಂಬ್ರವಳ್ಳಿ	೩೧	ಉಪ್ಪಾರ	ವ್ಯವಸಾಯ
೧೮	ಮಹೇಶ್	ಬಟಿಗನ ಹಳ್ಳಿ	೪೨	ಬಣಜಿಗ	ಪತ್ರಕರ್ತರು
೧೯	ಮಹೇಶ ಎನ್	ಭೇರ್ಯ	೩೬	ಲಿಂಗಾಯಿತ	ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
೨೦	ಮಂಜುನಾಥ ಬಿ.ಜಿ.	”	೧೯	ಉಪ್ಪಾರ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
೨೧	ಲೋಕೇಶ್.ಕೆ.ಎಲ್	“	೨೫	ಉಪ್ಪಾರ	ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕ
೨೨	ವಸಂತಕುಮಾರ ಬಿ.ಎಲ್	”	೩೪	ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ	ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
೨೩	ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ	”	೫೮	ಲಿಂಗಾಯಿತ	ವ್ಯಾಪಾರ
೨೪	ಶಿವಶಂಕರ	”	೩೯	ಲಿಂಗಾಯಿತ	ಟೈಲರ್
೨೫	ಸಂತೋಷ	”	೩೬	ನಾಯಕ	ಪ್ರ.ದ.ಸಹಾಯಕ
೨೬	ಹರೀಶ	”	೨೮	ಮಡಿವಾಳ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
೨೭	ಹರೀಶ ಎಚ್.ಪಿ.	”	೩೬	ಲಿಂಗಾಯಿತ	ಪಶುವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ

iii) ಪರಾಮರ್ಶನ

ಎ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಅರುಹು – ಕುರುಹು, ಸಂಪುಟ–೬, ಸಂ. ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್.ಉಮೇಶ್, ಮೌನಪ್ರಕಾಶನ, ೩೬೬, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೪.

೨. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕ – ಸಂಪುಟ – ೫, ಸಂ. ಡಾ. ಬಾ.ರಾ.ಗೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ಕು.ಕ.ಅ.ಸಂ., ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫.

೩. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕ, ಸಂಪುಟ–೮, ಸಂ. ಡಾ. ಬಾ.ರಾ.ಗೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ಕ.ಅ.ಸಂ., ಮೈ.ವಿ.ವಿ., ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೪.

೪. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ, ಸಂ. ಡಾ. ಚಿ.ಸಿ.ನಿಂಗಣ್ಣ, ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ೨೦೧೦

೫. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಮತ್ತು ಇತರರು, ಕ.ಅ.ಪ್ರಾ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೬. ಕುವೆಂಪು ಆಯ್ದ ಕವನಗಳು, ಸಂ. ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ., ಚೇತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೬.

೭. ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂಪುಟ–೪, ಸಂಚಿಕೆ–೧, ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ. ರಮೇಶ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೮. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಕೋಶ, ಸಂಪುಟ–೧, ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೯. ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮಹಾಸಮನ್ವಯ, ಡಾ. ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ. ನಾಗೇಶ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೧೦. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗ–೨, ಡಾ. ಎಚ್.ಎಮ್.ಸದಾಶಿವಯ್ಯ, ಕ.ಅ.ಸಂ., ಮೈ.ವಿ.ವಿ., ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೦.

೧೧. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗ – ಡಾ. ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿ ಮಠ, ರೂಪರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ೧೯೯೫.

೧೨. ಸಂಶೋಧನಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಎಂ.ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೧೩. ಸಂಶೋಧನೆ, ಡಾ. ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೨.

೧೪. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕ.ಸಾ.ಅ., ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೧೫. ಕನ್ನಡ ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಸಪ್ನಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨.

ಬಿ) ಲೇಖನ ಸೂಚಿ

೧. ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು; ಡಾ. ನಿರಂಜನ ವಾನಳ್ಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಮತ್ತು ಇತರರು, ಕ.ಅ.ಪ್ರಾ. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೨. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾತ್ರೆಗಳು; ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಹಿರೇಮಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಮತ್ತು ಇತರರು, ಕ.ಅ.ಪ್ರಾ. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೩. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು, ಡಾ. ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಮತ್ತು ಇತರರು, ಕ.ಅ.ಪ್ರಾ. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೪. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂದು ಮತ್ತು ನಾಳೆ; ಡಾ. ನಂಜಯ್ಯ ಹೊಂಗನೂರು, ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ–೪, ಸಂಚಿಕೆ–೧, ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.

೫. ಜಾತ್ರೆಗಳು; ಕೆ.ಟಿ., ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದಕೋಶ ಸಂಪುಟ–೧, ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ. ರಮೇಶ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೬. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು; ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಡಾ. ಜಾ.ಜಿ. ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ, ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ–೪, ಸಂಚಿಕೆ–೧, ಸಂ. ಡಾ. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.

೭. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿ, ಎ.ಪಿ.ಸ್ಮಿತಾ, ಅರುಹು-ಕುರುಹು, ಸಂಪುಟ-೬, ಸಂಚಿಕೆ. ೨೧, ಸಂ. ಡಾ.ಎಚ್.ಎಸ್.ಉಮೇಶ್, ಮೌನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೪.

ಸಿ) ಪತ್ರಿಕಾ ಸೂಚಿ

೨. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ, ಡಿಸೆಂಬರ್-೩, ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಶತಮಾನ ಸಂಭ್ರಮ, ವರದಿಗಾರ, ಭೇರ್ಯ ಮಹೇಶ್.

*****